

Beleids- en actieprogramma 2026 – 2030: ‘Rust in koers, kracht in doen’.

Inleiding.

‘Wat gaan we doen in de komende beleidsperiode 2026 – 2030?’ Dat is de vraag die we direct na de gemeenteraadsverkiezingen van 18 maart 2026 hebben behandeld op basis van de inbreng van alle fracties. De indeling in programma’s sluit aan bij de programmabegroting en omvat drie programma’s: Bestuur, Ruimte en Samenleving, maar bevat uiteraard ook een aantal nieuwe accenten die zijn terug te voeren op de speerpunten die door fracties zijn aangedragen. Bij de uitvoering van de programma’s werken we samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en het voorliggende veld. We maken gebruik van de kracht, kennis en kunde die in de samenleving aanwezig is en ondersteunen bestaande en nieuwe netwerken, om zo de gewenste resultaten te bereiken. We nemen daarbij de landelijke wetgeving in acht. Beleid dat eerder door de raad is vastgesteld en in dit programma verder niet aan de orde komt, wordt voortgezet.

1. Bestuur - een krachtige basis: zelfstandig en bewust.

Tholen is een **zelfstandige Zeeuwse gemeente** met ruim 27.000 inwoners en is in het dagelijks leven voornamelijk georiënteerd op West-Brabant, maar heeft ook verbindingen richting het Zuid-Hollandse Goeree-Overflakkee en naburige Zeeuwse eilanden. De gemeente bestaat uit negen krachtige kernen waar mensen naar elkaar omzien. Het **vertrouwen** van inwoners in de gemeente ligt volgens het onderzoek ‘Leven in Zeeland’ op 67% en dat biedt een goede basis om in de komende jaren samen met onze inwoners op zoek te gaan naar nieuwe mogelijkheden om het wonen, werken, leren en leven op Tholen verder te verbeteren.

Tijdens de vorige beleidsperiode hebben we onze reden van bestaan kernachtig verwoord en deze heeft aan actualiteit nog niets ingeboet. Ook in de beleidsperiode 2026 – 2030 blijft dit **ons kompas**:

*‘In deze turbulente wereld willen we als zelfstandige gemeente Tholen strategisch en beleidsmatig onze eigen koers bepalen. En zelf de lijnen uitzetten in een gemeente waar het voor onze inwoners en bezoekers goed wonen, werken, leren en leven is. We willen vanuit traditie en met ambitie zelf de lijnen uitzetten richting ‘Tholen 2040’. Onze missie is om die doelen te bereiken vanuit een soepel draaiende organisatie waarin mensen met hart en ziel en met veel plezier aan het werk zijn. We zetten stappen in die richting, gaan samen op avontuur. We volgen daarbij een strategie, waarbij we ruimte geven aan de Thoolse samenleving. We verbinden de gemeente met allerlei initiatieven in en om ons heen, zodat we elkaar versterken met als kernwaarden: **Samen. Ondernemend. Natuurlijk** altijd met **Respect** voor elkaar, voor anderen, voor de wereld om ons heen. En dus ook **Duurzaam**: in alles wat we doen houden we rekening met toekomstige generaties: met onze kinderen en kleinkinderen.’ (uit: Beleidsprogramma 2022-2026, vastgesteld in raad 17 mei 2022)*

Onderliggend vormen de ‘**Vier Vrijheden**’ een fundament voor onze democratische samenleving. Deze ‘**Four Freedoms**’ zijn geformuleerd door de Amerikaanse president Franklin D. Roosevelt, wiens voorouders hun oorsprong op ons eiland vonden. Hoewel de vrijheden dateren uit 1941, zijn ze nog steeds relevant en waardevol in de huidige tijd.

De ‘Vier Vrijheden’ hebben betrekking op vier fundamentele vrijheden: vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, vrijwaring van gebrek en vrijwaring van vrees. Dit vertaalt zich in de Thoolse praktijk op de volgende manier:

- Vrijheid van meningsuiting: Thoolse inwoners hebben de mogelijkheid om zich vrij uit te spreken, ook op gemeentelijk beleid. Dit kan bijvoorbeeld tijdens inspraakavonden, kernbezoeken, petities of door in te spreken tijdens raadsvergaderingen.
- Vrijheid van godsdienst: Tholen staat bekend om zijn sterke christelijke gemeenschap. Ook andere geloofsgemeenschappen kunnen hier floreren. Er is ruimte voor ieder om naar de kerk te gaan en zijn of haar geloof te praktiseren en uit te oefenen.
- Vrijwaring van gebrek: iedere Thoolse inwoner heeft recht op een menswaardig bestaan, zoals toegang tot werk, onderdak, sociale voorzieningen en onderwijs. Door tot 2032 1650 woningen bij te bouwen zetten wij er op in, het woonprobleem te verminderen.
- Vrijwaring van vrees: Thoolse inwoners moeten vrij en veilig kunnen zijn. Criminaliteit wordt aangepakt, escalatie wordt voorkomen en waar nodig wordt hulp geboden. Meer politieagenten of boa's op straat kunnen hierbij helpen. De gemeente is voorbereid op rampen en incidenten, en neemt de samenleving daarin mee. Samen werken we aan een weerbare samenleving.

De 'Vier Vrijheden' vormen de basis van onze vrije, open en democratische samenleving, waarin vrijheid, verantwoordelijkheid, respect en zorg voor elkaar centraal staan. De familie Roosevelt is geworteld in Oud Vossemeer en vanuit die kracht en in die geest willen we deze principes naleven, uitdragen en in praktijk brengen. Ook in de komende beleidsperiode. Vanuit een krachtige basis. Zelfstandig. En zelfbewust.

1.1. Bestuur en inwoners.

We zijn verheugd dat in Tholen op veel plaatsen sprake is **van saamhorigheid, verbinding, verbondenheid** en sterke sociale verbanden. Het is de kunst om als gemeente de energie die in de samenleving aanwezig is aan te wakkeren en ruimte te geven. In onze gemeente hebben we **respect voor elkaar en is er ruimte voor verschillen**. We vertrouwen op de kracht van inwoners, verenigingen en ondernemers. We zijn er als gemeente voor iedereen, voor alle inwoners van de eilanden Tholen en Sint-Philipsland.

We willen **participatie** een impuls geven: een serieuze samenwerking, waarbij inwoners, verenigingen en ondernemers vooraf en tijdig worden betrokken en waarbij inzichtelijk wordt gemaakt, hoe hun inbreng wordt meegewogen in de besluitvorming. Dat wil niet zeggen dat participatie het één op één inwilligen van wensen is, maar dat het de bouwstenen moet leveren voor een maatschappelijk evenwichtige afweging met open en navolgbare besluitvorming. We zetten als overheid een stap naar voren, tonen lef en doen wat wél kan. We willen daarbij inspelen op de maatschappelijke verbanden die aanwezig zijn in de kernen.

In een leefbare gemeente moeten inwoners zich prettig en veilig voelen. In de afgelopen beleidsperiode zijn we gestart met het opstellen van **Dorpsagenda's**, maar het opstellen daarvan gaat niet ver genoeg om leefbare kernen te realiseren, zoals de raad eerder bij motie heeft uitgesproken. We willen de Dorpsagenda's dan ook door ontwikkelen en laten uitmonden in een **uitvoeringsprogramma 'Leefbare kernen'**, waarin verhoging van de omgevingskwaliteit en het wegwerken van achterstallig onderhoud centraal staan, zodat een aangename leefomgeving gerealiseerd wordt.

Daarbij is **per kern maatwerk nodig**, zodat het voorzieningenniveau behouden blijft en versterkt wordt. We maken daarbij gebruik van lokale kracht. We bouwen **samen met inwoners en ondernemers** vitale en toekomstbestendige kernen via een integrale aanpak per kern.

Daarbij wordt in samenhang gekeken naar **voorzieningen** (winkels, onderwijs en zorg), woningbouw, bereikbaarheid (waaronder verkeersveiligheid en ontsluiting) en leefbaarheid. Dit zal worden uitgewerkt in kern specifieke plannen, zodat per kern duidelijke keuzes worden gemaakt en investeringen doelgericht plaatsvinden.

'**Ruimte aan de samenleving**' blijft het leidende principe. We moeten openstaan voor creatieve oplossingen vanuit de samenleving voor de opgaves die wij de komende periode hebben. We mikken op gezamenlijke planontwikkeling gevolgd door een helder participatieproces. We geven ruimte waar het kan, sturen waar nodig en communiceren daarover in begrijpelijke, duidelijke taal.

In een hectische wereld en een bij tijd en wijle hypernerveuze samenleving, hechten we in Tholen aan een rustpunt. Daarom blijft de **zondagsrust** gehandhaafd met de nu geldende tijden voor winkelpenstelling.

De **gemeenteraad** maakt vooraf duidelijke keuzes over prioriteiten en randvoorwaarden, zodat het college sneller plannen kan uitvoeren. Bij besluiten met ingrijpende en onomkeerbare gevolgen voor de **leefomgeving** van inwoners, wordt actief ingezet op directe betrokkenheid van inwoners, verenigingen en ondernemers. We zetten in op een **betere verbinding** met inwoners, onder andere door laagdrempelige contactmomenten in de kernen en heldere communicatie over besluiten. Bij concrete plannen zoeken we **actieve betrokkenheid** van de inwoners, in het bijzonder ook van jongeren. Gezamenlijke planontwikkeling kan leiden tot een beter draagvlak. Uitgangspunt daarbij is een dienstbare overheid die samenwerkt met inwoners, verenigingen en ondernemers.

De gemeenteraad is via de verkiezingen een legitieme en representatieve vertegenwoordiging van de samenleving, en heeft daarmee het primaire democratische mandaat. Wij zijn van mening, dat we voldoende mogelijkheden hebben om een goede participatie in de praktijk vorm te geven en zijn tegen die achtergrond geen voorstander van **referenda**. Dit instrument is primair bedoeld voor toetsing van wetgeving op landelijk niveau. Aangezien gemeenten wettelijke taken uitvoeren en de raden gekozen zijn om te besturen, achten wij dit instrument niet nodig, mits participatie zorgvuldig wordt toegepast.

1.2. Dienstverlening

Een vlotte, soepele dienstverlening is een belangrijke basis voor het behoud van vertrouwen van burgers in het openbaar bestuur. We streven er naar dat de dienstverlening zich ontwikkelt van 6,8 in de richting van een 8. Dienstverlening omvat daarbij niet alleen de producten en diensten die we leveren, maar ook de manier waarop we ze leveren en hoe we communiceren met onze inwoners, ondernemers en bezoekers.

Vanuit ons dienstverleningsprincipe zijn we **betrokken, vriendelijk en gastvrij** en benieuwd naar de vraag achter de vraag. We kijken samen met de klant naar de mogelijkheden en komen onze afspraken na. Hierbij communiceren we in duidelijke taal.

Dat kan meestal digitaal, maar als dat nodig is ook persoonlijk in een gesprek van mens tot mens. We maken onze dienstverlening zo eenvoudig mogelijk en bevorderen de digitale vaardigheid bij onze inwoners waar mogelijk. Zelf willen we als gemeente een grote slag slaan in uitbreiding van het aanbod van digitale diensten via onze website, en in de gebruiksvriendelijkheid daarvan.

We maken gebruik van privacygevoelige persoonsgegevens. Onze **basisregistraties** en systemen moeten **toegankelijk, veilig en betrouwbaar** zijn. Daarom volgen we landelijke ontwikkelingen en voldoen we aan de Cyberbeveiligingswet conform de Europese NIS2-richtlijn.

En omdat we deel uitmaken van een groter geheel sluiten we aan bij **landelijke ontwikkelingen** zoals de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS) en Common Ground. We standaardiseren daarbij waar het kan, maar waar nodig houden we de mogelijkheid om aan onze inwoners lokaal maatwerk te leveren.

1.3. Veiligheid.

Veiligheid is een kerntaak van de overheid. Veiligheid moet je als inwoner ervaren; via de veiligheidsmonitor houden we de vinger aan de pols. Willen we het veiligheidsgevoel verder versterken, dan kan op basis van het onderzoek worden ingezoomd op de afzonderlijke kernen. Er is veel materiaal beschikbaar dat geanalyseerd kan worden: in samenspraak met de bewoners kan vervolgens gewerkt worden aan verbetering.

In een veranderende samenleving, met toenemende druk op capaciteit, moeten we vervolgens scherpe keuzes maken. Meer aanspreekbaar 'blauw op straat' is noodzakelijk en we blijven daar alert op. Aanwezigheid van handhaving en korte lijnen met wijkagenten versterken het veiligheidsgevoel: in de lobby richting landelijke overheid dient voldoende capaciteit voor de **wijkagenten** bevorderd te worden.

We werken samen met de gemeenten in de regio aan een **integrale aanpak van veiligheid**, waarbij de lokale prioriteiten onze inzet bepalen. We zijn voorstander van een gerichte aanpak van overlast en criminaliteit.

Op het terrein van veiligheid gaan we uit van het principe: streng waar het moet, zorgzaam waar het nodig is. Veiligheid gaat niet alleen over handhaving, maar ook over het **voorkomen van escalatie** en het beschermen van kwetsbare mensen én hun omgeving. We gaan daarbij uit van een **heldere rolverdeling van zorg en veiligheid**: de politie voor veiligheid, en zorg voor hulp met goede samenwerking van alle ketenpartners (inclusief Stadlander), zodat in principe niemand tussen wal en schip valt. Als er sprake is van acute zorgnood dient er **snel passende hulp** beschikbaar te zijn voor mensen met verward gedrag of acute problematiek, zodat situaties niet escaleren in de kern. Met het oog daarop zullen we het instrumentarium en de faciliteiten in de sfeer van 'zorg en veiligheid' verder ontwikkelen.

We **handhaven met gezond verstand**: niet om bonnen uit te schrijven, maar door zichtbaar toezicht dat bijdraagt aan veiligheid. Dienstbaar waar het kan, duidelijk waar het moet, maar nooit belerend. We zetten de Boa-capaciteit (Buitengewoon opsporingsambtenaren) slim in en zijn zichtbaar in de kernen: we maken duidelijke keuzes in handhaving en focussen op wat écht bijdraagt aan veiligheid en leefbaarheid.

Mocht uit de **evaluatie** van de eerste jaren blijken dat extra **inzet van Boa's** nodig is om criminaliteit te verminderen en leefbaarheid en veiligheid te bevorderen, dan valt versterking van de Boa-capaciteit te overwegen.

Onze gemeente is aantrekkelijk door rust en ruimte, maar juist dat maakt ons kwetsbaar voor **ondermijning en criminaliteit**. Onze gunstige geografische ligging speelt daarin ook mee. Daardoor heeft veiligheid in de komende beleidsperiode extra aandacht nodig.

Prioriteit wordt gegeven aan de **aanpak van ondermijning** via een gerichte aanpak van drugsoverlast en -criminaliteit, misbruik van panden en verdachte geldstromen, samen met politie en partners. Als weerbare samenleving willen we inwoners en ondernemers betrekken bij vergroting van de meldingsbereidheid en willen we signalen serieus opvolgen. Cameratoezicht kan daarbij een middel zijn. Panden en locaties die gebruikt worden voor criminaliteit worden aangepakt en zo nodig gesloten. Door de groei van de problematiek en de groei van de kernen binnen de gemeente Tholen vraagt deze gerichte aanpak mogelijk extra inzet van de betrokken partners.

Tenslotte maken we ons sterk voor **toekomstbestendige brandweerzorg**. We verkeren in de gelukkige omstandigheid dat de brandweer in de verschillende kernen van Tholen op sterkte is en over goede faciliteiten beschikt. We zijn blij dat we kunnen rekenen op een goed stel professionele vrijwilligers en steunen hen waar nodig in het werk. Een goede brandweerzorg is temeer van belang met een Schelde Rijn kanaal en een Oosterschelde in onze directe omgeving. Met de zware industrie en kernenergie in de achtertuin heeft Zeeland een relatief zwaar risicoprofiel.

We achten het van belang, dat het **zware risicoprofiel van Zeeland** erkend wordt en maken ons onder andere via het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO), sterk voor een hogere rijksbijdrage.

1.4. Opvang vluchtelingen.

Op Europees en landelijk niveau worden hoofdlijnen uitgezet: deze zijn er op gericht om de instroom te beperken. Intussen blijft de **Spreidingswet** van kracht die gericht is op een gelijkmatige opvang van asielzoekers in alle Nederlandse gemeenten. In de afgelopen jaren hebben we ons aandeel geleverd, onder andere in de opvang van asielzoekers; de crisisnoodopvang (CNO) is onlangs in overleg met het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) na drie jaar gesloten.

We vangen daarnaast bijna driehonderd Oekraïners op en voldoen ten aanzien van de statushouders aan de wettelijke taakstelling. We zijn in gesprek met de Provincie en het COA over de vormgeving van een nieuwe ronde opvang. We volgen daarvoor de algemene lijn (zie 1.1.) en toetsen concrete initiatieven aan de volgende **randvoorwaarden** die door de raad zijn vastgesteld:

- het moet geen druk geven op bestaande of geplande woningbouwprojecten.
- de financiële lasten moeten volledig worden gedekt en extra voorzieningen voor onderwijs, vervoer en zorg moeten door het Rijk worden betaald.
- vrijwilligers moeten een duidelijke rol kunnen vervullen naast professionele begeleiding.
- de locatie moet ruimtelijk passend zijn en het toekomstig gebruik moet aansluiten op de omgeving.
- de sociale veiligheid moet geborgd zijn met passend toezicht en in samenwerking met partners; in concreto dient de inzet van minimaal vier wijkagenten gegarandeerd te zijn.

2. Samenleving.

Wij zien het als uitdaging om Tholen verder vorm te geven als leefbare en sociale gemeente om kansrijk in op te groeien en vitaal oud te worden. De inspanningen zijn er op gericht om de samenleving sterker te maken door te investeren in algemene voorzieningen en het voorliggende veld, zodat het beroep op professionele zorg wordt beperkt. 'Zorgen voor elkaar': dat is het idee. Is toch professionele zorg nodig, dan streven we naar beschikbaarheid van identiteitsgebonden zorg op alle terreinen.

2.1. Onderwijs.

Om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving willen we **onze jongeren optimale ontwikkelingskansen aanreiken**. In samenwerking met de schoolbesturen en de aanbieders van peuteropvang bieden we een groot aantal voorzieningen aan, variërend van peuteropvang tot en met voortgezet onderwijs. We willen een goede onderwijsstructuur, waarin de voorzieningen overal in de gemeente dicht bij huis beschikbaar zijn. We investeren in de komende jaren **in alle kernen in moderne, veilige, duurzame schoolgebouwen**. Op basis van het principe 'gelijke kansen voor ieder kind' zijn de voorzieningen gericht op een ononderbroken ontwikkeling van kinderen richting maatschappelijke en economische zelfredzaamheid.

Na het basisonderwijs stromen onze jongeren door naar het **voortgezet onderwijs**. We streven naar goede verbindingen met de plaatsen waar de scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd zijn. We staan positief ten aanzien van nieuwe onderwijsconcepten, zoals het brugklas tienercollege en de 'pilot' met **MBO-onderwijs** op locatie. Voor het MBO is het van belang dat jongeren zich kunnen ontplooien en dat het goed aansluit bij de lokale arbeidsmarkt. We ondersteunen de beweging waarbij vanuit MBO en HBO bedrijven worden opgezocht om zo jongeren binnen de bedrijven op te leiden tot vakspecialisten.

2.2. Gezonde basis.

In het logo van Tholen staat de **mens centraal**: het is de gele stip links onderaan de brug. Rechtsboven staat negen stippen die de negen kernen van Tholen representeren. Een **mens komt tot bloei in de lokale gemeenschap**. Dat geldt in het bijzonder ook voor onze jongeren. Jongeren moeten ruimte krijgen om zich te ontwikkelen in gezinsverband, op school, binnen verenigingen, in de bestaande netwerken. Geef ze de ruimte, zodat ze tot bloei kunnen komen.

In een gezonde samenleving kunnen mensen tot ontwikkeling komen. Als zij deelnemen aan het maatschappelijk leven, zullen zij naar elkaar omzien. Ze staan er dan niet alleen voor. Daarom is het belangrijk om te **investeren in preventie, bewegen en ontmoeting**. Zo houden we de samenleving sterk en voorkomen we dat mensen een beroep moeten doen op zwaardere, professionele zorg.

Een gezonde samenleving wordt voor een belangrijk deel gedragen door **vrijwilligers**. Zij vormen het cement van de samenleving. We luisteren naar de verenigingen en willen vrijwilligers waar nodig faciliteren. We streven naar vermindering van regels, formulieren en vergunningaanvragen en willen samenwerken op basis van vertrouwen.

Daarnaast willen we **sport, cultuur en ontmoeting** stimuleren als fundament voor welzijn en hierin blijvend investeren en ondersteunen waar nodig. Op langere termijn zal deze investering zich terug verdienen. We richten de leefomgeving zo in dat een gezonde levensstijl met ontmoeten, sporten en bewegen vanzelfsprekend wordt met meer focus op **preventie** en minder op afhankelijkheid van

systeemzorg. Met respect voor de persoonlijke levenssfeer, doen we dat in samenwerking met verenigingen, scholen, kerken en maatschappelijke organisaties. Zij vormen het cement van de samenleving en verdienen onze steun.

We versterken de komende vier jaar het niveau van **culturele voorzieningen** en activiteiten, zodat cultuur dichtbij huis blijft en daarmee voor iedereen toegankelijk. Als de gemeente Tholen groeit, dan groeit het voorzieningenaanbod mee. Met kunst en cultuur investeren we in een vitale en aantrekkelijke gemeente waar mensen willen wonen. Cultuur is een **motor voor welzijn, economie en recreatie**. Kunst en cultuur maakt onze gemeente Tholen aantrekkelijk, leefbaar en sociaal sterk. Kunst en cultuur dragen bij aan een sterke samenleving. Deelname aan cultuur versterkt de mentale weerbaarheid, brengt mensen met elkaar in contact in de wijk, op school en bestrijdt eenzaamheid. Iedereen verdient de kans om actief mee te doen, bijvoorbeeld door mee te spelen in een muziekvereniging of als vrijwilliger bij het museum. Daarom hebben we extra aandacht voor het **behoud en verstevigen van onze verenigingen**. Ook werken we met besturen en vrijwilligers aan een toekomstbestendig aanbod van musea, verspreid over de eilanden. En we dragen er zorg voor dat iedereen, ook mensen met een smalle beurs of een beperking, eenvoudig kan deelnemen aan culturele activiteiten. We geven ruimte aan initiatieven die inwoners van verschillende culturele achtergronden aanspreken.

Bestaande netwerken en algemene voorzieningen in de kernen moeten goed zijn. We zetten in op behoud en **versterking van voorzieningen** zoals sportaccommodaties, dorpshuizen en onderwijsvoorzieningen, met nadruk op multifunctioneel gebruik en spreiding over de kernen. Bij investeringen wordt gekeken naar efficiënt gebruik van bestaande en nieuwe accommodaties, zodat voorzieningen toegankelijk en betaalbaar blijven en evenwichtig verdeeld zijn. In iedere kern moeten voorzieningen voor sport en welzijn in goede conditie zijn. Eerder zijn voorstellen aan de raad voorgelegd om de basisvoorzieningen in de kernen verder te ontwikkelen: onderwijshuisvesting en maatschappelijke voorzieningen moeten op orde zijn. Zij vormen het hart van de samenleving. **Uitvoering van het investeringsprogramma** zal naar verwachting nog zeker vijf jaar in beslag nemen, zodat het voorzieningenniveau in 2030 op orde is.

Kortom, een goed ingerichte samenleving kan veel opvangen als mensen goed in hun vel zitten. Daarom werken we aan **positieve gezondheid**. Als het niet langer lukt dient **adequate zorg** beschikbaar te zijn. Met de verhuizing van het ziekenhuis van Bergen op Zoom naar Roosendaal, zullen we aandacht blijven vragen voor bereikbaarheid van de kernen voor de hulpdiensten, met name voor de aanrijtijden buiten kantoortijden en voor de plekken die het verst verwijderd zijn van het ziekenhuis, zoals Stavenisse.

2.3. Individuele ondersteuning (Jeugd en Wmo).

Veel mensen redden zich uitstekend. Maar er zijn er ook die vroeger of later, kortdurend of permanent, een **steuntje in de rug** nodig hebben. Vanaf 2015 hebben gemeenten belangrijke verantwoordelijkheid gekregen in het sociaal domein. En dat is ook de plek waar de zorg thuishoort. Het is de plek waar de inwoner leeft. Het is de plek waar alle grote systemen bij elkaar komen. Het is de plek waar kleine problemen nog klein kunnen blijven en vaak ook oplosbaar zijn.

Jongeren moeten in onze gemeente **veilig en gezond kunnen opgroeien**. Sinds de decentralisatie in 2015 zijn er steeds meer mensen die een steuntje in de rug nodig hebben. Bij de jeugd spelen prestatiedruk, gebrek aan helder perspectief en het gebruik van 'social media' ongetwijfeld een rol. We willen de maatschappelijke discussie over het gebruik van 'social media' bevorderen. Dat kan

door met ouders in gesprek te gaan, maar ook via het kerkenoverleg en de scholen. In het verlengde van gezinsverbanden en netwerken in het voorliggende veld, overwegen we **vergroting van de capaciteit jongerenwerk**, om zo via een preventieve aanpak jongeren nieuw perspectief te bieden.

Een reden te meer om in preventie te investeren, zijn de **stijgende kosten voor jeugdhulpverlening**. We willen deze trend in de komende jaren ombuigen en maken daarbij gebruik van een Stevig Lokaal Team (SLT) dat in Sint-Maartensdijk van start is gegaan. We willen bij het beteugelen van de kosten niet voorbij gaan aan de verantwoordelijkheid van ouders en verzorgers. De gezinnen vormen de basis en verdienen ondersteuning met gevoel voor het verschil in identiteit. Het probleemoplossend vermogen van ouders en verzorgers kan via opvoedondersteuning worden versterkt, zodat het beroep op professionele zorg beperkt wordt.

Naast jongeren, hebben **ook ouderen** soms een **steuntje in de rug** nodig. We willen steun geven aan mantelzorgers, om zo de veerkracht te bevorderen. Door introductie van kleinschalige woonvormen in alle kernen zijn ouderen voorts minder kwetsbaar. Een goed aanbod van algemene voorzieningen, maakt dat ouderen elkaar opzoeken en naar elkaar omzien.

Het besef dat de overheid niet voor elk probleem een oplossing heeft, maakt dat het belang van een stevige sociale structuur onderkend wordt. We willen het voorliggende veld verder ontwikkelen en ondersteunen, en zien een **sterk en stabiel gezin** daarbij als basis.

Daarnaast zijn in alle kernen zijn dan ook initiatieven genomen die er op gericht zijn om elkaar te ondersteunen via het inrichten van **zorg- en dorpsloketten**. We ondersteunen de zorg- en dorpsloketten met raad en daad en bevorderen de samenwerking met gemeentelijke dienstverleners. In de komende jaren zullen deze zich binnen de kernen verder kunnen ontwikkelen; we gaan daarbij uit van ondersteuning op maat.

2.4. Participatie (Werk en inkomensondersteuning).

We willen dat iedereen naar vermogen kan deelnemen aan de samenleving, waar mogelijk via **werk in het reguliere arbeidsproces**. Gezien de krappe arbeidsmarkt moet het mogelijk zijn, om de doorstroming naar werk te bevorderen. Daarnaast bieden we financiële ondersteuning aan mensen die (tijdelijk) niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of in financiële problemen zijn gekomen. Via een preventieve aanpak (vroeg-signalering) willen we zoveel mogelijk voorkomen dat mensen in armoede (komen te) verkeren en schulden opbouwen.

Nu de voedsel en energieprijzen stijgen bestaat de indruk dat het aantal mensen dat moeilijk kan rondkomen stijgt. We willen **nader onderzoek** doen naar het percentage huishoudens dat op of net onder de armoedegrens leeft. Er is al een pakket van voorzieningen dat tegen gereduceerd tarief wordt aangeboden. Te overwegen valt om dat pakket uit te breiden, bijvoorbeeld door de toegankelijkheid van kinder- en peuteropvang te verbeteren, zodat ouders tevens meer kunnen werken. Ook valt te overwegen om in overleg met de scholen, ontbijt- en lunchmogelijkheden te creëren voor kinderen die zonder ontbijt of broodtrommel naar school gaan.

Er zijn overigens al mogelijkheden om belangrijke voorzieningen beter toegankelijk te maken, zoals gratis zwembles. **Zwemvaardigheid** kan in onze waterrijke gemeente in feite als een basisvaardigheid worden aangemerkt. Vanuit het oogpunt van veiligheid en gelijke kansen, streven we er naar, dat ieder kind de mogelijkheid heeft een zwemdiploma te behalen, waarbij financiële drempels zoveel mogelijk worden weggenomen door een passende en waar nodig verruimde ondersteuning. We zullen dit meenemen in het bovenstaande onderzoek.

3. Ruimte.

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners werken we de Omgevingsvisie verder uit gericht op een goed woon-, werk en leefklimaat. We realiseren concrete projecten en creëren nieuw ontwikkelperspectief voor initiatieven die rekening houden met ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

3.1. Leefbare kernen – openbare ruimte.

Leefbare kernen vragen om ruimte voor ontmoeting. We willen daarom **investeren in een schone, veilige en robuuste, groene leefomgeving**. In het onderzoek 'Leven in Zeeland' wordt aangegeven, dat het openbaar groen in de gemeente Tholen dichterbij zou moeten liggen en meer ruimte mag krijgen. In het verlengde daarvan is in de Omgevingsvisie aangegeven, dat elke kern een groene inpassing zou moeten hebben, zodat er nog meer ruimte ontstaat voor groen, bewegen en ontmoeten. We besteden extra zorg aan inbreidingslocaties: op basis van een inventarisatie van inbreidingslocaties, gaan we actief aan de slag met verbetering en herinrichten met oog voor wonen, klimaat, groen, water, spelen, toegankelijkheid en parkeren. We steunen waar mogelijk initiatieven die er op gericht zijn om honden-uitlaatplaatsen realiseren die beheerd worden door vrijwilligers. Zo reduceren we overlast van loslopende honden, waardoor het veiliger wordt voor iedereen: fietsers, wandelaars en ook de hondeneigenaren zelf.

Om de **kwaliteit van de openbare ruimte** te verbeteren, zetten we het bestaande onderhoudsprogramma voort, en geven waar nodig een **extra impuls**. Tevens dient het toezicht op herstel van de openbare ruimte na kabelgraafwerkzaamheden te worden verscherpt, om zo de kwaliteit van de openbare ruimte op niveau te houden.

Een **schouw** per kern met deelname van bewoners kan daarbij helpen. Bij onderhoud wordt specifiek aandacht besteed aan kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een beperking. Ingezet wordt op verbetering van onderhoud, verkeersveiligheid, groenvoorzieningen en toegankelijkheid. De waardering voor de afhandeling van meldingen scoort hoog en blijft belangrijk. Het stellen van duidelijke prioriteiten per kern kan door een gerichte aanpak bijdragen aan een effectiever onderhoud met zichtbare resultaten.

Via een **gebiedsgerichte aanpak** willen we mede op basis van beeldkwaliteitsplannen, leegstand, verpaupering en verloedering tegengaan. Ook de openbare ruimte verdient een kwaliteitsimpuls variërend van aanpak van parkeerproblematiek en verbetering van de verkeerscirculatie tot de aanleg van meer groen, betere verlichting, verwijdering van onkruid in verhardingen, het verbeteren van de bestrating en van de toegankelijkheid van speeltuintjes. Via het **uitvoeringsprogramma Leefbare kernen** (zie 1.1.) willen we middelen vrij maken om gerichte investeringen in de kernen mogelijk te maken.

Er dient bij dit alles ook aandacht te zijn voor de omgevingskwaliteit, dus voor de identiteit en het eigen karakter van de kernen. Onder '**omgevingskwaliteit**' wordt verstaan: het behoud van het karakteristieke dorpsgezicht, het landschap en de herkenbaarheid van de kernen. Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving dienen hierop aan te sluiten en moeten dit versterken. Bij ruimtelijke keuzes streven we naar kwalitatieve verbetering, maar wordt terughoudend omgegaan met grootschalige ingrepen die het landschap en de leefomgeving ingrijpend veranderen.

3.2. Wonen.

Op het terrein van de woningbouw willen we de **bestaande projecten voortzetten**. We voeren regie op de woningbouw en houden daarbij rekening met woningbehoefte en demografische ontwikkelingen. Daar waar dat past werken we samen met private partijen. Ook de lijn van **actieve grondpolitiek** zetten we voort, waarbij we tevens aandacht houden voor inbreidingsmogelijkheden. We hebben inmiddels veel harde plancapaciteit en streven naar afronding van de Woondeal in 2032, waardoor ruim **1.650 woningen** gerealiseerd zullen zijn sinds de start in 2022.

De beschikbaarheid van voldoende stroom ('**netcongestie**') kan mogelijk leiden tot vertraging tot het hoogspanningsstation in Halsteren in gebruik wordt genomen, volgens planning 2035. Overigens willen we de gevolgen zoveel mogelijk door innovatie en alternatieve energie/toepassing bronnen beperken.

Na 2030 verwachten we in **een flink tempo** door te bouwen; vanuit '**Zeeland 2050**' wordt gevraagd om nog een **extra impuls** te leveren. Op basis van de ontwikkeling van de woonbehoefte, zal deze vraag te zijner tijd aan de raad van de gemeente Tholen voorliggen. Op basis van actieve grondpolitiek, verwerven we intussen de benodigde gronden om groei van de verschillende kernen mogelijk te maken. We willen regie houden en willen zelf het groeitempo kunnen bepalen. Ook hier kan de 'netcongestie' overigens een vertragende factor zijn.

Versnelling van het huidige bouwtempo kan mogelijk nog worden bereikt door efficiëntere procedures, samenwerking met marktpartijen en het stimuleren van particuliere initiatieven zoals CPO-projecten en aanvullende woonvormen, waaronder zelfbouw. Ook de door de gemeente ontwikkelde woningenmodellen kunnen voor een extra impuls zorgen. In dat kader is in de raad besloten tot een 'pilot' in Sint-Annaland en Stavenisse. Bij succesvolle implementatie daarvan zetten we in op snelle opschaling van zelfbouw naar andere kernen.

In algemene zin willen we **alle doelgroepen** zo goed mogelijk bedienen: of het nu gaat, om jongeren, starters, gezinnen, spoedzoekers of ouderen. Als er voldoende woningen zijn, kan ook gemakkelijker voldaan worden aan huisvesting van bijzondere doelgroepen. Woningbouw wordt uitgewerkt in **kern-specifieke plannen**, waarbij per kern wordt bepaald welke woningen nodig zijn op basis van de lokale behoefte. We zetten in op woningbouw in alle kernen, gericht op starters, gezinnen en ouderen, met aandacht voor doorstroming. Initiatieven voor **flexibele woonvormen** voor jongeren, maar ook voor ouderen en andere doelgroepen, zullen we positief benaderen.

Daarbij streven we er naar, dat we **vooral ook bouwen voor de lokale behoefte**, zodat je desgewenst zo lang als mogelijk in je eigen kern kunt blijven wonen: jongeren die in Tholen opgroeien, moeten om te beginnen een betaalbare woning kunnen vinden. Voor nieuwbouw willen we ons vooral ook richten op de Thoolse markt. We onderzoeken de wenselijkheid en haalbaarheid van een Thoolse betaalbaarheidsgrens ('**Thoolse norm**'), zodat woningen toegankelijk blijven voor onze inwoners. Daarnaast wordt waar mogelijk samengewerkt met lokale ondernemers om de betaalbaarheid en betrokkenheid te vergroten.

Voor **ouderen** willen we kleinschalige '**woon-zorgcombinaties met ruimte voor ontmoeting**' realiseren in alle kernen, zodat 'zorg voor elkaar' gestimuleerd en de druk op de professionele zorg beperkt wordt. Dit uiteraard mits een en ander financieel uitvoerbaar en haalbaar is. Ook voor ouderen is betaalbaarheid een belangrijk aandachtspunt, mede ook omdat via doorstroming nieuw perspectief ontstaat voor andere doelgroepen.

Het beleid ten aanzien van de huisvesting van **arbeidsmigranten en kenniswerkers** wordt binnenkort geëvalueerd. Op basis daarvan zullen we de lijn voor de toekomst bepalen, waarbij we ons vooral richten op de werkers die in onze gemeente actief zijn. Huisvesting van arbeidsmigranten en kenniswerkers moet verantwoord gebeuren in overleg met de betrokken ondernemers.

In de komende jaren willen we **meer grip** krijgen op **aanbod en toewijzing** onder andere via het instellen van een Huisvestingsverordening. Binnen de geldende wettelijke kaders wordt ingezet op het versterken van de positie van eigen inwoners bij woningtoewijzing, zodat de binding met de kernen behouden blijft. Daarbij is een goede samenwerking met Stadlander van belang, met name voor de realisatie en toewijzing van sociale huurwoningen.

In overleg met Stadlander laten we **sociale huurwoningen** bouwen naar behoefte. Naarmate de wachttijd in de kern langer is, zullen meer betaalbare woningen aan de voorraad worden toegevoegd. Er worden in de komende jaren, zowel in de huur- als de koopsector, veel woningen bijgebouwd, waarbij de behoefte per kern leidend is. Daarbij wordt gezocht naar een optimale balans tussen koop en sociale huur.

We steunen de plannen van Stadlander om te komen tot **verduurzaming** van de bestaande voorraad: Stadlander volgt daarvoor een eigen traject. Nu de **'netcongestie'** mogelijk leidt tot verminderde aansluitmogelijkheden en leveringszekerheid, zoeken we naar oplossingen en zullen we met Stadlander overleg voeren over de wijze waarop verduurzaming plaatsvindt. Daarnaast willen we zelf een 'boost' geven aan verduurzaming van de overige particuliere woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed.

Ten aanzien van de **woonomgeving** hebben we aandacht voor de veiligheid: bij woningbouw en inrichting hebben we standaard aandacht voor overzicht, verlichting en sociale controle. Ook de aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen verdient in alle kernen een extra impuls.

Van **permanente bewoning van recreatieparken** zijn we vooralsnog geen voorstander; indien op landelijk niveau de wetgeving verruimd wordt, zullen we bezien op welke wijze we daar in Tholen op inspelen. Een en ander uiteraard in overleg met de betrokken bewoners en ondernemers.

3.3. Economie en landbouw

Economie

De **uitbreiding van bedrijventerrein** concentreert zich in Tholen stad, maar ook het bedrijventerrein in Sint Philipsland is onlangs uitgebreid. De bedrijvigheid in de gehele gemeente Tholen heeft zich in algemene zin goed ontwikkeld door een goede aansluiting op de A4. In de andere kernen is verbetering van bestaand bedrijventerrein mogelijk, maar de ruimte voor verdere uitbreiding is beperkt.

Dat neemt niet weg, dat we het ook van belang achten, om **ruimte en kansen** te bieden aan lokale (startende) **ondernemers in andere kernen**. Zo zal de aanleg van de randweg Oud-Vossemeer aan lokale ondernemers nieuwe mogelijkheden bieden. Een sterke lokale economie draagt immers bij aan de leefbaarheid van alle kernen. Door economische ontwikkeling breder te spreiden, wordt de vitaliteit van kleinere kernen versterkt en ontstaat meer ruimte voor lokaal ondernemerschap en innovatie.

We hechten waarde aan een goede spreiding over de gemeente van **voorzieningen voor de dagelijkse boodschappen**, ook in de kleinere kernen. Om de levendigheid en ontmoetingsmogelijkheden in de kernen te stimuleren, bevorderen we waar mogelijk de detailhandel.

Een sterke economie is de basis voor leefbare kernen. Ondernemers zorgen voor werk, voorzieningen en dynamiek. Daarom geven we **ruimte aan ondernemerschap** in de brede zin en zorgen we dat werken loont. We verbinden onderwijs, wonen en werk, zodat mensen zich kunnen ontwikkelen en in onze gemeente kunnen blijven. Samen met onderwijs en ondernemers bevorderen we, dat **voortgezet en beroepsonderwijs** aansluiten op het werk dat gedaan moet worden. Denk hierbij aan een kleinschalige campus gericht op innovatie, circulariteit, zorg, voedselzekerheid en zoetwater die aansluit bij de wensen van het bedrijfsleven.

Voor de dagelijkse praktijk geldt ook voor ondernemers het principe: 'Ruimte aan de samenleving'. Veel **regelgeving** wordt ontwikkeld door andere overheden en deze geldt natuurlijk ook voor Thoolse bedrijven. We helpen bedrijven in de dagelijkse praktijk zo veel mogelijk op weg, zodat ze zich voorspoedig kunnen ontwikkelen. We bieden **ruimte aan ondernemers** om te ondernemen en te investeren, binnen duidelijke en werkbare kaders. Voor ondernemers wordt ingezet op een aantrekkelijk vestigingsklimaat, met ruimte voor ontwikkeling en aandacht voor vermindering van regeldruk.

Landbouw

De **landbouw** heeft in Tholen een belangrijke positie en kan in tijden van geopolitieke spanning een belangrijke rol spelen in het streven naar **voedselzekerheid**, zowel direct, als indirect. Tholen draagt immers als kraamkamer van zaai- en pootgoed ook bij aan de voedselzekerheid van gebieden om ons heen en draagt zodoende bij aan een nationaal belang.

In dat opzicht is een stabiele toevoer van voldoende **zoet water** van goede kwaliteit voor Tholen van levensbelang. We streven er naar om die toevoer zo goed mogelijk in stand te houden en willen samen met de gemeente Schouwen-Duiveland via een 'living lab zoet water' nagaan, hoe we het zoet water zo goed mogelijk kunnen opslaan, vasthouden en gebruiken.

We bieden **ruimte aan agrariërs** om te ondernemen en te investeren, binnen duidelijke en werkbare kaders. Voor de landbouw is het van belang dat er toekomstperspectief blijft, met aandacht voor innovatie, korte ketens, verduurzaming en verbinding met andere sectoren, zoals toerisme, recreatie en landschapsontwikkeling.

Bij vraagstukken rondom **gewasbescherming** wordt aangesloten bij de geldende landelijke kaders en bevoegde instanties. Waar sprake is van nieuwbouw aan de rand van de kernen, streven we er naar, dat er binnen het plangebied een overgangszone wordt gerealiseerd, zoals ook in de Omgevingsvisie is aangegeven.

3.4. Recreatie en toerisme.

Toerisme en recreatie zijn voor Tholen een groeibriljant, zo is in de toeristisch-recreatieve visie beschreven. Op basis van de visie kunnen we **inzetten op kwaliteit**, vanuit de gedachte, dat kwantiteit vervolgens vanzelf komt. Het toerisme leidt tot versterking van de basisvoorzieningen in onze kernen. We zetten in op **beheerste groei** van recreatie in combinatie met bijbehorende

voorzieningen en zoeken daarbij binnen de verschillende kernen naar koppelkansen. Dus: 'basis op orde', kleinschaligheid en waar mogelijk realisering van een 'slechtweervoorziening'.

Groei is overigens geen doel op zich, maar vooral ook een manier om de basisvoorzieningen in de kernen overeind te houden. Toerisme mag daarbij niet ten koste gaan van de eigen inwoners. Kwaliteitsverbetering juichen we toe, maar met het oog op de betaalbaarheid moet voorkomen worden, dat **vakantieparken** worden opgekocht door grote externe partijen die vervolgens overgaan tot 'verchalettisering'. We hechten er waarde aan, dat er op Tholen mogelijkheden blijven voor kamperen. En overigens ook voor camperen.

Cultureel erfgoed kan een belangrijke rol spelen bij de verdere ontwikkeling van leefbaarheid, recreatie en toerisme. Ook op dat vlak heeft Tholen een ontwikkelopgave die ver voorbij 2030 reikt. De eerste bewoners hebben zich reeds voor de jaartelling in Tholen gevestigd, zo blijkt uit recente opgravingen bij Poortvliet.

Tholen en Sint Philipsland hebben op de grens tussen Brabant en Holland een rijke historie, die nog veel beter zichtbaar gemaakt kan worden ... Bijzondere kansen doen zich daarnaast voor ten aanzien van de Verdrongen stad Reymerswael, het bezoekerscentrum in het Oude stadhuis van Tholen, de Four Freedoms en het oude stadhuis van Sint Maartensdijk.

3.5. Mobiliteit.

We willen een veilig en toekomstgericht verkeers- en vervoerssysteem waarin onze kernen en bedrijventerreinen goed bereikbaar zijn. De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in de **mobiliteitsvisie** voor 2040, die door de raad is vastgesteld en nader is uitgewerkt in het Mobiliteitsplan 2022-2030. Het is een integrale visie, die mobiliteitsopgaven verbindt aan de andere opgaven van onze gemeente.

Op basis van deze visie zetten we ons in voor een **goede bereikbaarheid en ontsluiting** van onze kernen en de daar aanwezige bedrijven met inachtneming van leefbaarheid en verkeersveiligheid. We spannen ons samen met de Provincie en het waterschap in voor veilige fietsroutes tussen de kernen en naar bedrijventerreinen. Ook werken we samen aan vlotte en veilige routes voor landbouwverkeer, waarbij de dorpskernen zoveel mogelijk worden gemeden. We geven aandacht aan de verkeerscirculatie in alle kernen. Daar waar mogelijk verbeteren we parkeergelegenheden bij herstructureringen en gebiedsontwikkeling.

Aanvullend op het regulier openbaar vervoer hebben we samen met de Provincie een **flexibel en fijnmazig vraagafhankelijk vervoerssysteem** ingevoerd als implementatie van de door de raad vastgestelde Regionale Mobiliteitsstrategie Zeeland. We zullen deze nieuwe ontwikkeling nauwlettend volgen, omdat we hechten aan goede bereikbaarheid van onze kernen.

We zetten ons in voor duurzame mobiliteitsoplossingen. Onze ambitie vanuit de Regionale Energiestrategie (RES 2.0) is om in 2050 een zero-emissie mobiliteitssysteem te realiseren. De **laadinfrastructuur** voor elektrische voertuigen moet hiervoor voldoende dekking bieden.

Om dit te realiseren heeft de raad de Integrale laadvisie vastgesteld. Verder spelen we actief in op initiatieven voor het delen van vervoer. We onderzoeken naast reguliere laadpunten ook slimme oplossingen die passen bij een beperkte netcapaciteit.

Ten aanzien van de **infrastructuur** bevorderen we samen met de Provincie de aanleg van de randweg Oud-Vossemeer. We onderzoeken, of we bij Stavenisse een doorsteek kunnen maken, om zo het zware verkeer uit de kern te weren. We vinden voorts, dat wegen, bruggen en verbindingen **goed onderhouden** moeten worden en dat nieuwe woningbouw of bedrijvigheid goed bereikbaar zijn.

We streven naar een goede bereikbaarheid, keuzevrijheid in vervoer en praktische oplossingen voor verkeersveiligheid. Ook de **fietsinfrastructuur** verdient aandacht: veilige fietspaden en goede verbindingen tussen de kernen zijn belangrijk voor onze inwoners, maar ook voor bezoekers.

3.6. Energie en milieu.

Met het oog op de toekomst is het van belang dat we overgaan van energie uit fossiele bronnen naar duurzaam opgewekte energie. In lijn met de landelijke doelstellingen, willen we onze bijdrage leveren aan de **energietransitie** en aan vermindering van de CO₂-uitstoot. In Nederland is de energietransitie uitgewerkt in het Klimaatakkoord. Het streven is om met de Regionale Energiestrategie (RES) een evenredige en ambitieuze bijdrage te leveren aan het landelijke klimaatbeleid. Het landelijke doel is om in 2050 95% minder CO₂ uit te stoten ten opzichte van 1990. Het doel voor 2030 bedraagt een reductie van 55-60% CO₂ (voorheen 49%).

Deze landelijke doelstelling omarmen we in Zeeland. En vanuit Tholen leveren we een bijdrage. In de afgelopen beleidsperiode hebben we vanuit de raad gewerkt met een **'Kopgroep Energietransitie'**. We zullen dat in de nieuwe beleidsperiode voortzetten.

Innovatie en nieuwe technieken spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Daarbij valt te denken aan energiebesparing, slimme netwerken, duurzame landbouw en circulaire economie. We moeten verduurzamen waar het kan, zonder onnodige lasten voor inwoners en ondernemers. De nadruk ligt op innovatie, betaalbaarheid en lokale keuzes.

Netcongestie mag daarbij geen rem worden op economische en maatschappelijke ontwikkeling van Tholen. Netbeheerders moeten sneller kunnen investeren en uitbreiden. Overheden moeten procedures versnellen. Ondernemers moeten flexibel met energie kunnen omgaan, bijvoorbeeld via inrichting van een 'energiehub'. We zetten in op een zo snel mogelijke uitbreiding van het elektriciteitsnet, slimme energieoplossingen zoals energiehubs en opslag, en goede samenwerking met netbeheerders, zodat de economische en maatschappelijke ontwikkeling in onze gemeente mogelijk blijft.

Met het oog op de toekomst is het tevens van belang, dat we de ideeën over circulaire economie en afvalscheiding omarmen en in de praktijk brengen. De **beweging 'Van Afval Naar Grondstof'(VANG)** maakt daar deel van uit. Samen met onze inwoners en ondernemers streven we onder andere via onze afvalinzameling naar een schoner milieu en in principe naar vermindering van het restafval naar 90 kilo per persoon per jaar in 2030, vooruitlopend op een volledig circulaire aanpak in 2050. Hoewel in de afgelopen jaren goede resultaten zijn geboekt, is het van belang om het restafval verder te verminderen. Een reden te meer om dat te doen, is de verhoging van de kosten van verbranding van afval in 2028. Vermindering van het restafval kan de stijging van de afvalstoffenheffing temperen.

3.7. Klimaat en natuur.

Het klimaat verandert. Ondanks dat we maatregelen nemen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, zullen we in de toekomst te maken krijgen met effecten van het veranderende klimaat, zoals hitte, wateroverlast, droogte en overstroming. Daarom is het nodig onze omgeving aan te passen aan deze nieuwe omstandigheden. Dit noemen we klimaatadaptatie. We willen in 2050 een **klimaatbestendige, water-robuste gemeente** zijn met een **grote biodiversiteit**.

De **Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (Kasz)** geeft de regionale ambities aan, met voldoende ruimte voor maatwerk op lokaal niveau. Een integrale aanpak vanuit verschillende sectoren is een vereiste. Vergroening is hierbij een thema dat als een rode draad door meerdere sectoren loopt.

Lokaal zetten we ons onder andere in voor **vergroening van onze kernen**. We streven naar minder verharding en meer groen in de bestaande gebouwde omgeving. We hebben de ambitie om een kwalitatief hoogwaardige groenstructuur te realiseren. Hiervoor richten we ons primair op het vergroenen van de openbare ruimte en op het mooi, klimaatadaptief, functioneel, biodivers en beleefbaar inrichten en beheren van het openbaar groen. We verbinden het groen onderling, versterken dit en werken hieraan via drie sporen: meer groen, beter groen en beter beleefbaar groen. Meer (streekeigen) groen draagt bij aan een gezondere, duurzamere leefomgeving en bovendien aan meer woongenot.

Voor het gebied buiten de bebouwde kom is in samenwerking met agrariërs, het waterschap, natuurverenigingen en andere betrokkenen, een Landschapsontwikkelingsprogramma tot stand gekomen. Onze **natuur, het agrarisch landschap en de openheid van het landschap vormen de eigenheid van Tholen** en worden door de Tholenaren hoog gewaardeerd. In algemene zin streven we daarom naar het beperken van ingrepen in het landschap en het in stand houden van de openheid en de rust. Met de uitvoering van dit programma willen we ons landschap verder ontwikkelen door rekening te houden met de gevolgen van klimaatverandering en door vergroting van de biodiversiteit.

Bij ontwikkelingen streven we naar kwaliteitsverbetering waar het kan en een goede afweging tussen belangen waar het moet. We behouden en bevorderen de Thoolse landschappelijke identiteit, met haar kenmerkende **landschap van slikken, schorren en polders**. Kwetsbare natuurgebieden worden beschermd, met oog op de toekomst en klimaatverandering. We werken daarbij ook samen met agrariërs aan een toekomstbestendige landbouw die bijdraagt aan de biodiversiteit. Concreet valt daarbij te denken aan:

- Versterking van de **polderstructuur** door kwaliteitsverbetering van de dijken en het versterken van de ruimtelijke kwaliteit van deze landschapselementen. Dit kan door het planten van bomen of heggen, het verbeteren van de biodiversiteit (bijvoorbeeld door de aanleg van bloemenranden langs akkers)
- Verbetering en versterking van **oude structuren in het landschap**, en ander Thools erfgoed. Dit kan bijvoorbeeld door het openstellen van wandelpaden of het verbeteren van oude landweggetjes
- Realisering van **groene kernrandzones** als overgangszones in samenwerking met klimaatadaptatiemaatregelen.
- We streven naar beperkt of passend ingrijpen in het **landschap**.

- **Water** moet de ruimte hebben en er moet voldoende schoon water aanwezig zijn passend bij de functie. De waterkwaliteit moet hiervoor op orde zijn.
- De **bodem** moet gezond zijn en blijven, ook met het oog op het behouden van waardevolle landbouwgrond.

Kortom, het landschapontwikkelingsprogramma (LOP) wil binnen de afgesproken kaders van de Omgevingsvisie, een brug slaan tussen alle belangen. **Agrariërs en terreinbeheerders kunnen als dragers van het landschap kansen pakken** en op basis van vrijwilligheid werken aan een sterke economie, een mooi landschap, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Wat dat betreft biedt het nieuwe landschapontwikkelingsprogramma kansen met zicht op een mooie, toekomstbestendige balans tussen landbouw, landschap en natuur. Verdere uitwerking van het LOP zal plaatsvinden met agrariërs en terreinbeheerders met als doel een uitvoeringsprogramma in gang te zetten.

4. Financiën, organisatie en bedrijfsvoering.

Door de fracties zijn veel punten naar voren gebracht. Voorgesteld wordt om daar waar geen koerswijziging wordt voorgesteld, uit te gaan van het beleid', zoals dat eerder door de raad is vastgesteld.

Tholen staat er in financiële zin goed voor, maar toch zijn er **zorgen met name over de structurele inzet van middelen**. Ambities moeten realistisch, uitvoerbaar zijn en passen binnen de financiële kaders. Het beleidsprogramma 2026 – 2030 hoeft natuurlijk niet in de volle breedte gerealiseerd te worden in de begroting van 2027. We zullen een eerste aanzet van uitvoering in de **Kadernota 2027** vertalen en plaatsen dit uiteraard in meerjarig perspectief.

Door **diverse fracties** is er daarbij voor gepleit, dat we te blijven streven naar een **top 50** notering in de **COELO-lijst** van betaalbare gemeenten.

Naast de financiële vooruitzichten is het van belang, dat de **uitvoeringskracht** van de **organisatie en bedrijfsvoering** op peil zijn met het oog op realisering van alle ambities. Alles wat in het beleidsprogramma wordt afgesproken, zal moeten worden uitgevoerd. Op dit moment wordt hard gewerkt aan realisering van de doelen uit het huidige beleidsprogramma. Met het oog op uitvoering van het nieuwe beleidsprogramma 2026 – 2030 dient een realistische meerjarenplanning te worden opgesteld, waarbij capaciteit en planning in balans zijn. Niet alles kan gelijktijdig worden uitgevoerd. Nieuwe ambities zullen in het werkprogramma moeten worden ingepast en vragen mogelijk extra capaciteit. We zullen eventuele extra uitgaven via de Kadernota inbrengen, zodat de raad daarover een weloverwogen beslissing kan nemen.

Tholen, 20 mei 2026

Bijlage: Actieprogramma 2026 – 2030.

1. Bestuur.

Opgave: Tholen als veilige, betrouwbare en dienstbare gemeente voor onze inwoners.

1.1. Bestuur en inwoners.

Uitdaging:

We willen het vertrouwen van de burger in het gemeentebestuur minimaal handhaven op het huidige niveau van 67% en waar mogelijk versterken, onder andere door bezoek aan de kernen en doorontwikkeling van de dorpsagenda's, door vergroting van de participatie et cetera.

	TEKST BELEIDSPROGRAMMA		ACTIEPROGRAMMA
1.1.1.	Het vertrouwen van inwoners in de gemeente ligt volgens het onderzoek 'Leven in Zeeland' op 67% en dat biedt een goede basis om in de komende jaren samen met onze inwoners op zoek te gaan naar nieuwe mogelijkheden om het wonen, werken, leren en leven op Tholen verder te verbeteren. We zien dat als een goede basis en bouwen daar op voort.		We streven naar vergroting van het vertrouwen in de gemeente. Indicator: 'Leven in Zeeland'. Het vertrouwen in de gemeente ligt net als in 2021 op 67% (het hoogste van Zeeland)
1.1.2.	De Four Freedoms een leidraad voor onze democratische samenleving. Zij zijn geformuleerd door de Amerikaanse president Franklin D. Roosevelt, wiens voorouders hun oorsprong op ons eiland vonden. Vanuit die kracht en in die geest willen we deze principes naleven, uitdragen en in praktijk brengen. Ook in de komende beleidsperiode.		Op basis van de visie op de Four Freedoms, die in juni 2026 in de raad komt, bepalen we in de raad het ambitieniveau in de komende beleidsperiode.
1.1.3.	We willen participatie een impuls geven: een serieuze samenwerking, waarbij inwoners, verenigingen en ondernemers vooraf en tijdig worden betrokken en waarbij inzichtelijk wordt gemaakt, hoe hun inbreng wordt meegewogen in de besluitvorming.		Via een notitie wordt aangegeven, hoe we participatie willen vormgeven in samenhang met de Dorpsagenda's. We zullen werken met een uitvoeringsprogramma Leefbare kernen, waarin we gebruik maken van de uitkomsten van de Dorpsagenda's, maar ook van reguliere schouwrondes van de openbare ruimte. We nemen alle relevante passages uit de paragraaf Bestuur daarin mee.

1.1.4.	We willen de Dorpsagenda's door ontwikkelen en nemen de bevindingen mee in een uitvoeringsprogramma 'Leefbare kernen' , waarin verhoging van de omgevingskwaliteit.		Zie 1.1.3. We maken de ronde Dorpsagenda's wel af en zullen Anna Jacobapolder, Sint-Annaland, Sint-Maartensdijk en Tholen nog bezoeken; intussen werken we aan een nieuwe snellere vorm.
1.1.4.	In een hectische wereld en een bij tijd en wijle hypernerveuze samenleving, hechten we in Tholen aan een rustpunt. Daarom blijft de zondagsrust gehandhaafd met de nu geldende tijden voor winkelopenstelling.		We zetten het bestaande beleid voort.

1.2. Dienstverlening.

Uitdaging:

We willen het vertrouwen van de burger in het gemeentebestuur minimaal handhaven op het huidige niveau van 6,8 (op basis van de Burgerpeiling) en waar mogelijk versterken, onder andere door verdere verbetering van de dienstverlening.

1.2.1.	We streven naar een goede dienstverlening, die voor iedereen toegankelijk is op basis van onze dienstverleningsvisie . We zijn betrokken, vriendelijk en gastvrij . We streven naar een dienstverlening, die zich over de volle breedte ontwikkelt in de richting van een waardering van 8,0 in 2030.		<p>We actualiseren de dienstverleningsvisie en leggen deze aan de raad voor ter vaststelling. We nemen daarbij de aandachtspunten uit paragraaf 1.2. mee.</p> <p>We stellen een routekaart op met projecten en acties die bijdragen aan de realisatie van die visie.</p> <p>We volgen de tevredenheid over de dienstverlening via de burgerpeiling: we staan nu op 6,8 en willen verder verbeteren.</p> <p>Ook meten we intern op productniveau bij afdoening meldingen, balie, telefoon et cetera. We scoren in het algemeen boven de 8,0 en voeren potentiële verbeteringen direct door.</p>
--------	---	--	--

1.2.2.	<p>We streven naar een toegankelijke website en naar verdere ontwikkeling van onze digitale dienstverlening. In het verlengde daarvan is het van belang, dat we digitale vaardigheid bij onze inwoners waar mogelijk bevorderen.</p>	<p>Zelf willen we als gemeente een grote slag slaan in uitbreiding van het aanbod van digitale diensten via onze website, en in de gebruiksvriendelijkheid daarvan.</p> <p>We verbeteren de digitale toegankelijkheid voor onze externe websites tot (hoogste) niveau A in 2030.</p> <p>De digitale vaardigheid van onze inwoners krijgt vorm in samenspraak met het voorliggende veld en met de bibliotheek via Informatiepunten Digitale Overheid (IDO's).</p>
1.2.3.	<p>We kijken samen met de klant naar de mogelijkheden en komen onze afspraken na. Hierbij communiceren we in duidelijke taal. Dat kan meestal digitaal, maar als dat nodig is ook persoonlijk in een gesprek van mens tot mens.</p>	<p>Op landelijk niveau worden plannen ontwikkeld voor een pro-actieve overheid. Een proactieve overheid benadert burgers en ondernemers uit zichzelf wanneer hun situatie verandert, in plaats van te wachten tot zij zelf actie ondernemen. Samen met onze partners in het kader van ICTWBW, haken daar waar mogelijk op in.</p>
1.2.4.	<p>We sluiten aan bij landelijke ontwikkelingen, zoals de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS), Common Ground en allerlei wet- en regelgeving op het vlak van 'cybersecurity'. We standaardiseren daarbij waar het kan, maar moeten daarbij de mogelijkheid blijven houden om aan onze inwoners lokaal maatwerk te leveren.</p>	<p>We werken samen in het kader van ICT West-Brabant. Zo werken we planmatig en risicogestuurd samen aan continuïteit van de bedrijfsvoering (BCM). Ook op landelijk niveau worden door de VNG en BZK nieuwe ontwikkelingen in gang gezet. We werken er iedere dag aan en volgen de ontwikkelingen op de voet.</p>

1.3. Veiligheid.

Uitdaging:

Samen met inwoners, ondernemers, handhavers, politie en justitie streven we naar een veilig Tholen.

1.3.1.	We willen het veiligheidsgevoel verder versterken , dan kan op basis van het onderzoek worden ingezoomd op de afzonderlijke kernen.		Voor het monitoren van het veiligheidsgevoel kunnen we terugvallen op meerdere bronnen: het Lemon-onderzoek, 'Leven in Zeeland' en de Veiligheidsmonitor. Op basis van het onderzoek 'Leven in Zeeland' en het Lemon-onderzoek zal per kern nadere analyse plaatsvinden, zodat maatwerk geleverd kan worden.
1.3.2.	We streven naar een integrale aanpak van veiligheid, waarbij de lokale prioriteiten leidend zijn. We zijn voorstander van een gerichte aanpak van overlast en criminaliteit. In een veranderende samenleving, met toenemende druk op capaciteit, moeten we vervolgens scherpe keuzes maken. Meer aanspreekbaar 'blauw op straat' is noodzakelijk en we blijven daar alert op. Aanwezigheid van handhaving en korte lijnen met wijkagenten versterken het veiligheidsgevoel: in de lobby richting landelijke overheid dient voldoende capaciteit voor de wijkagenten bevorderd te worden.		We nemen 'veiligheid' mee als onderwerp in de integrale uitvoeringsprogramma 'Leefbare kernen'. Daarnaast ontwikkelen we samen met omliggende gemeenten een Integraal Veiligheidsplan dat aan de raad zal worden voorgelegd. We kunnen dit onderwerp agenderen in de overleggen rondom politie, justitie en veiligheid; suggesties zijn welkom.
1.3.3.	Als er sprake is van acute zorgnood dient er snel passende hulp beschikbaar te zijn voor mensen met verward gedrag of acute problematiek, zodat situaties niet escaleren in de kern. Met het oog daarop zullen we het instrumentarium en de faciliteiten in de sfeer van ' zorg en veiligheid ' verder ontwikkelen.		Het beleidsveld 'Zorg en veiligheid' is mede op basis van landelijk beleid aan het groeien en heeft vaak een directe link met de leefbaarheid: intern vraagt dat meer structuur en afstemming. Extern liggen er kansen in de sfeer van de beweging van 'Beschermd wonen naar beschermd thuis'.

			Regionaal zijn forse budgetten beschikbaar om ook in Tholen de noodzakelijke voorzieningen te treffen rondom beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
1.3.4.	Indien uit nadere analyse blijkt dat extra inzet van Boa's de criminaliteit vermindert en de veiligheid bevordert, dan valt versterking van de Boa-capaciteit te overwegen.		De evaluatie is op komst: op basis daarvan kan bepaald worden of uitbreiding gewenst is. En bij de Kadernota kan vervolgens bepaald worden, of het mogelijk is.
1.3.5.	Prioriteit wordt gegeven aan de aanpak van ondermijning via een gerichte aanpak van drugsoverlast en -criminaliteit , misbruik van panden en verdachte geldstromen, samen met politie en partners.		Vanuit de gemeente is de burgemeester de centrale speler; Met de hulp van interne ondersteuning vanuit de organisatie, moet het feitelijke werk gedaan worden door politie en justitie.
1.3.6.	We maken ons sterk voor een toekomst-bestendige brandweezorg . We achten het van belang, dat het risicoprofiel van Zeeland erkend wordt en maken ons in Zeeuws verband sterk voor een hogere rijksbijdrage.		We sluit ons aan bij de lobby die vanuit het Overleg Zeeuwse Overheden wordt geregeld.

1.4. Opvang vluchtelingen.

1.4.1.	We zijn in gesprek met de Provincie over de vormgeving van een nieuwe ronde opvang en toetsen de plannen aan een aantal randvoorwaarden die door de raad geformuleerd zijn. We zullen over de plannen helder en transparant met onze inwoners communiceren en bevorderen draagvlak door dialoog met de samenleving.		We nemen de wettelijke taakstelling als uitgangspunt en toetsen concrete plannen aan de randvoorwaarden die in het beleidsprogramma vastliggen.
--------	---	--	---

2. Samenleving

Opgave: Tholen als leefbare en sociale gemeente om kansrijk op te groeien en vitaal oud te worden. De inspanningen zijn er op gericht om de samenleving sterker te maken door te investeren in algemene voorzieningen en het voorliggende veld, zodat het beroep op professionele zorg wordt beperkt. 'Zorgen voor elkaar': dat is het idee. Is toch professionele zorg nodig, dan streven we naar beschikbaarheid van identiteitsgebonden zorg op alle terreinen.

2.1. Onderwijs.

Uitdaging:

Samen met ouders, opvoeders, scholen en netwerken streven we naar gelijke kansen en naar een ononderbroken ontwikkeling van kinderen, zodat ze gezond en gelukkig opgroeien richting maatschappelijke en economische zelfstandigheid.

2.1.1.	We investeren in de komende jaren in alle kernen in moderne, veilige, duurzame schoolgebouwen . Op basis van het principe 'gelijke kansen voor ieder kind' zijn de voorzieningen gericht op een ononderbroken ontwikkeling van kinderen richting maatschappelijke en economische zelfredzaamheid.		We gaan aan concreet aan de slag de slag met realisering van scholen in Poortvliet, Stavenisse, Oud-Vossemeer, Anna Jacobapolder en Tholen (Calvijn) en streven naar afronding in deze beleidsperiode.
2.1.2.	We streven naar goede verbindingen met de plaatsen waar de scholen voor voortgezet onderwijs gevestigd zijn.		Met de invoering van het flexibel publiek vervoer blijven de scholierenbussen in tact. Tegelijkertijd investeren we in het kader van het Masterplan Tholen in nieuwbouw voor het Calvijn-college .
2.1.3.	We staan positief ten aanzien van nieuwe onderwijsconcepten, zoals het brugklas tienercollege .		We zijn geïnteresseerd in de plannen en zijn graag bereid om een dergelijke 'pilot' waar mogelijk te bevorderen.
2.1.4.	We staan positief ten aanzien van nieuwe onderwijsconcepten, zoals het MBO-onderwijs op locatie. Voor het MBO is het van belang dat jongeren zich kunnen ontplooien en dat het goed aansluit bij de lokale arbeidsmarkt. We ondersteunen de beweging waarbij vanuit MBO en HBO bedrijven worden opgezocht om zo jongeren binnen de bedrijven op te leiden tot vakspecialisten .		We volgen de lopende 'pilot' met belangstelling en zullen samen met de ondernemers en de scholen verkennen of er nog meer mogelijkheden zijn.

2.2. Gezonde basis.

Uitdaging:

Samen met zorgketten, vrijwilligers, kerken, verenigingen, 'professionals' en maatschappelijke instellingen, zetten we in op het voorkomen van eenzaamheid en op preventie en zelfredzaamheid met als doel: gezonde, gelukkige en zelfredzame inwoners in een hechte samenleving waarin mensen naar elkaar omzien.

2.2.1.	Het is het belangrijk om te investeren in preventie, bewegen en ontmoeting . Zo houden we de samenleving sterk en voorkomen we dat mensen een beroep moeten doen op zwaardere, professionele zorg.		We gaan door met deze beweging van zorg naar welzijn. We haken actief in op de beweging die onder het Integraal Zorgakkoord (IZA) is ingezet. We ondersteunen de lobby van de VNG om een substantiële verschuiving te krijgen van zorgbudgetten naar het sociaal domein.
2.2.2.	Vrijwilligers vormen het cement van de samenleving. We luisteren naar de verenigingen en willen vrijwilligers waar nodig faciliteren. We streven naar vermindering van regels, formulieren en vergunningaanvragen en willen samenwerken op basis van vertrouwen.		We zullen het gesprek aangaan en voorstellen ontwikkelen om het werk van de vrijwilligers waar mogelijk te vergemakkelijken.
2.2.3.	We willen sport, cultuur en ontmoeting stimuleren als fundament voor welzijn en hierin blijvend investeren en ondersteunen waar nodig.		We gaan door met het Stimuleringsfonds Samenleving. Daarnaast willen we via extra impuls gelden het maatschappelijk fundament en daarmee ook de onderlinge verbinding en de weerbaarheid versterken. Daarnaast willen we samen de betrokkenen de toekomstbestendigheid van de verenigingen onderzoeken:
2.2.4.	We versterken de komende vier jaar het niveau van culturele voorzieningen en activiteiten, zodat cultuur dichtbij huis blijft en daarmee voor iedereen toegankelijk.		We brengen een voorstel in de raad over de wijze waarop we cultuur willen versterken. Bijzonder punt van aandacht is in 2026 de toekomst van de infrastructuur voor het muziekonderwijs; eind 2026 ligt er een voorstel in de raad. Daarnaast werken we aan een toekomstbestendig en fijnmazig aanbod van musea.

2.2.5.	<p>We zetten in op behoud en versterking van voorzieningen zoals sportaccommodaties, dorpshuizen en onderwijsvoorzieningen, met nadruk op multifunctioneel gebruik en spreiding over de kernen.</p>	<p>We zullen de versterking van de voorzieningen voortzetten en in de kernen inventariseren, waar de noden en behoeften liggen. Deze moeten vervolgens in de Kadernota vertaald worden.</p> <p>In Tholen ontwikkelen we het Masterplan, waarin onder andere verbetering van de voetbalvelden en uitbreiding van de Meulvliet is opgenomen.</p> <p>In Oud-Vossemeer ontwikkelen we samen met bewoners en betrokken instellingen een integraal plan.</p> <p>In Poortvliet zijn we in gesprek met 'Samen Poortvliet' over renovatie van de gymzaal mede in relatie tot de realisering van de MFA Poortvliet.</p> <p>In Sint-Annaland zijn we in gesprek met de sportverenigingen over de toekomstige ontwikkelingen.</p> <p>De uitkomsten van deze gesprekken zullen aan de raad worden voorgelegd.</p> <p>Nieuwe initiatieven bekijken we welwillend en met een positieve grondhouding.</p>
2.2.6.	<p>Een goed ingerichte samenleving kan veel opvangen als mensen goed in hun vel zitten. Daarom werken we aan positieve gezondheid. Als het niet langer lukt dient adequate zorg beschikbaar te zijn.</p>	<p>We zullen er over blijven waken, dat adequate zorg beschikbaar is; we nemen deel aan de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZCC) die er op gericht is om de zorg te vernieuwen en zo het tekort aan zorgpersoneel op te vangen.</p>

2.3. Individuele ondersteuning (Jeugd en Wmo).

Uitdaging:

Samen met ouders, opvoeders, scholen en netwerken willen we een omgeving creëren waarbij een kind kind mag zijn (en fouten mag maken) en waarin jongeren gezond, veilig en actief kunnen opgroeien op weg naar maatschappelijke en economische zelfstandigheid. Naarmate de jaren vorderen, creëren we samen met de netwerken een omgeving waarin ouderen gezond, gelukkig en zo lang mogelijk zelfstandig oud kunnen worden.

2.3.1.	<p>We willen de maatschappelijke discussie over het gebruik van 'social media' bevorderen. Dat kan door met ouders in gesprek te gaan, maar ook via het kerkenoverleg en de scholen.</p> <p>In het verlengde van gezinsverbanden en netwerken in het voorliggende veld, overwegen we vergroting van de capaciteit jongerenwerk, om zo via een preventieve aanpak jongeren nieuw perspectief te bieden.</p>		<p>We gaan als gemeente de dialoog aan met de betrokken partijen uit het netwerk.</p> <p>Vergroting van de capaciteit van het jongerenwerk kan worden afgewogen bij de Kadernota; er ligt een werkplan dat richting geeft.</p>
2.3.2.	<p>Een reden te meer om in preventie te investeren, zijn de stijgende kosten voor jeugdhulpverlening. We willen deze trend in de komende jaren ombuigen en maken daarbij gebruik van een Stevig Lokaal Team (SLT) dat in Sint-Maartensdijk van start is gegaan. We willen bij het beteugelen van de kosten niet voorbij gaan aan de verantwoordelijkheid van ouders en verzorgers.</p>		<p>We gaan door met het beleid dat is ingezet: door de inzet van het SLT en allerlei preventieve maatregelen willen we de kosten beteugelen.</p>
2.3.3.	<p>Ook ouderen hebben soms een steuntje in de rug nodig. We willen steun geven aan mantelzorgers, om zo de veerkracht te bevorderen. Door introductie van kleinschalige woonvormen in alle kernen zijn ouderen voorts minder kwetsbaar. Een goed aanbod van algemene voorzieningen, maakt dat ouderen elkaar opzoeken en naar elkaar omzien.</p>		<p>We nemen de actiepunten in uitvoering.</p>
2.3.4.	<p>Daarnaast zijn in alle kernen zijn dan ook initiatieven genomen die er op gericht zijn om elkaar te ondersteunen via het inrichten van zorg- en dorpsloketten. We ondersteunen de zorg- en dorpsloketten met raad en daad en bevorderen de samenwerking met gemeentelijke dienstverleners.</p>		<p>We leggen in 2026 een evaluatie van de zorg- en dorpsloketten aan de raad voor, waarin voorstellen zijn opgenomen over verdere ondersteuning.</p>

2.4. Participatie (Werk en inkomen).

Uitdaging:

Samen met betrokkene, het netwerk en maatschappelijke instellingen willen we via een preventieve aanpak zo veel mogelijk voorkomen, dat mensen in armoede komen te verkeren en problematische schulden opbouwen. Als ze toch in die situatie geraken, willen we deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk maken, zodat ze zo snel mogelijk weer zelfredzaam zijn.

2.4.1.	We willen dat iedereen naar vermogen kan deelnemen aan de samenleving, waar mogelijk via werk in het reguliere arbeidsproces. Gezien de krappe arbeidsmarkt moet het mogelijk zijn, om de doorstroming naar werk te bevorderen.	We zullen concrete doelen formuleren ten aanzien van het aantal uitkeringsgerechtigden. Dit met inachtneming van de landelijke trends. Uitstroom naar betaald werk zal zo veel mogelijk bevorderd worden. Als betaald werk (nog) geen optie is, zetten we in op activering via maatschappelijke participatie . Mede met het oog daarop valt eind 2026, begin 2027 een voorstel te verwachten ten aanzien van het Participatiebedrijf.
2.4.2.	Daarnaast bieden we ondersteuning aan mensen die (tijdelijk) niet zelfstandig in hun levensonderhoud kunnen voorzien of in financiële problemen zijn gekomen.	Via een preventieve aanpak (vroegsignalering) willen we zoveel mogelijk voorkomen dat mensen in armoede (komen te) verkeren en schulden opbouwen. We nemen het aantal zaken op het vlak van schuldhulpverlening als uitgangspunt en formuleren een concrete doelstelling. Ook dat met inachtneming van de landelijke trends.
2.4.3.	We willen nader onderzoek doen naar het percentage huishoudens dat op of net onder de armoedegrens leeft. Er is al een pakket van voorzieningen dat tegen gereduceerd tarief wordt aangeboden. Te overwegen valt om dat pakket uit te breiden.	We zullen het onderzoek inplannen; op basis daarvan kan richting gekozen worden. Bijzondere aandacht is gevraagd voor de toegankelijkheid van het zwemvaardigheidsonderwijs.

3. Ruimte

Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners werken we de Omgevingsvisie verder uit gericht op een goed woon-, werk en leefklimaat. We realiseren concrete projecten en creëren nieuw ontwikkelperspectief voor initiatieven die rekening houden met ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

3.1. Leefbare kernen en openbare ruimte.

Uitdaging:

Samen met de inwoners creëren we leefbare kernen die gericht zijn op een gezonde, groene en veilige leefomgeving.

3.1.1.	<p>Leefbare kernen vragen om ruimte voor ontmoeting. We willen daarom investeren in een schone, veilige en groene leefomgeving.</p> <p>Binnen de leefbare kernen, willen we via een gebiedsgerichte aanpak mede op basis van beeldkwaliteitsplannen, leegstand, verpaupering en verloedering tegengaan. Ook de openbare ruimte verdient een kwaliteitsimpuls. Er dient bij dit alles ook aandacht te zijn voor de omgevingskwaliteit, dus voor de identiteit en het eigen karakter van de kernen.</p>		<p>We bouwen het 'Uitvoeringsprogramma Leefbare kernen' per kern op. Mede op basis van een schouw per kern komen we tot concretisering. De uitkomsten van de Dorpsagenda's, de schouwen per kern en het Lemon-rapport bieden waardevolle aanknopingspunten voor het uitvoeringsprogramma. We nemen voorts alle aspecten mee die in het beleidsprogramma genoemd worden:</p> <ul style="list-style-type: none">- Groen en Water;- Verkeer en Parkeren;- Verlichting en Bestrating;- Spelen en Ontmoeting;- et cetera <p>en streven daarbij naar het terugdringen van leegstand en verpaupering en dus naar verbetering van de omgevings- en beeldkwaliteit.</p> <p>Via de Kadernota willen we middelen vrij maken om gerichte investeringen in de kernen mogelijk te maken.</p>
3.1.2.	<p>We besteden extra zorg aan inbreidingslocaties: op basis van een inventarisatie van inbreidingslocaties, gaan we actief aan de slag met verbetering en herinrichten met oog voor wonen, klimaat, groen, water, spelen, toegankelijkheid en parkeren.</p>		<p>Er is een lijst met inbreidingslocaties beschikbaar. Deze kunnen worden meegenomen in het Uitvoeringsprogramma Leefbare kernen. Op basis van het totaaloverzicht, kunnen prioriteiten bepaald worden. Daadwerkelijke uitvoering wordt projectmatig aangepakt.</p>

3.1.3.	Om de kwaliteit van de openbare ruimte te verbeteren, zetten we het bestaande onderhoudsprogramma voort, en geven waar nodig een extra impuls.		Op basis van het Uitvoeringsprogramma Leefbare kernen worden de onderhoudsbudgetten aangevuld via de Kadernota (zie ook 3.0.1.).
3.1.4.	Tevens dient het toezicht op herstel van de openbare ruimte na kabelgraafwerkzaamheden te worden verscherpt.		Aandachtspunt in de uitvoering mede in relatie tot een schouw per kern.

3.2. Wonen.

Uitdaging:

Samen met onze strategische partners, zoals Stadlander, willen we in de periode van 2022 tot 2032 1.650 woningen aan de voorraad toevoegen, om zo de verschillende doelgroepen uit Tholen goed en duurzaam te kunnen huisvesten. Daarnaast verduurzamen we de bestaande voorraad en bevorderen we zo veel mogelijk dat woningen voor de Thoolse woningzoekenden beschikbaar komen.

3.2.1	Op het terrein van de woningbouw willen we de bestaande projecten voortzetten . We voeren regie op de woningbouw en houden daarbij rekening met woningbehoefte en demografische ontwikkelingen. Daar waar dat past werken we samen met private partijen. Ook de lijn van actieve grondpolitiek zetten we voort, waarbij we tevens aandacht houden voor inbreidingsmogelijkheden. We hebben inmiddels veel harde plancapaciteit en streven naar afronding van de Woondeal in 2032, waardoor ruim 1.650 woningen gerealiseerd zullen sinds de start in 2022.		We zetten het beleid met kracht voort (projectenlijst zie woningbouwplanning). We nemen alle suggesties die in het beleidsprogramma genoemd zijn mee. We willen regie houden en willen zelf het groeitempo blijven bepalen. Eind 2025 zijn van de taakstelling 425 woningen gerealiseerd.
3.2.2.	Versnelling kan van het huidige bouwtempo kan mogelijk nog worden bereikt door efficiëntere procedures, samenwerking met marktpartijen en het stimuleren van particuliere initiatieven zoals CPO-projecten en aanvullende woonvormen, waaronder zelfbouw. Ook de door de gemeente ontwikkelde woningenmodellen kunnen voor een extra impuls zorgen. In dat kader wordt is door de raad besloten tot een 'pilot' in Sint-Annaland en Stavenisse.		Wordt per plan bekeken. Er wordt volop gebouwd en er is voor de eerstkomende jaren voldoende harde (onherroepelijke) plancapaciteit beschikbaar. In de komende beleidsperiode bereiden we nieuwe plannen voor, zodat in de beleidsperiode 2030 – 2034 kan worden doorgebouwd. Bij een succesvolle 'pilot' van de door de gemeente ontwikkelde woningmodellen, schalen we snel op naar andere kernen.

3.2.3.	In algemene zin willen we alle doelgroepen zo goed mogelijk bedienen: of het nu gaat, om jongeren, starters, gezinnen, spoedzoekers of ouderen. Als er voldoende woningen zijn, kan ook gemakkelijker voldaan worden aan huisvesting van bijzondere doelgroepen. Woningbouw wordt uitgewerkt in kern-specifieke plannen , waarbij per kern wordt bepaald welke woningen nodig zijn op basis van de lokale behoefte. We zetten in op woningbouw in alle kernen, gericht op starters, gezinnen en ouderen, met aandacht voor doorstroming.		We koppelen de kern-specifieke plannen aan het Uitvoeringsprogramma 'Leefbare kernen' en hebben daarbij oog voor de verschillende doelgroepen.
3.2.4.	We onderzoeken de wenselijkheid en haalbaarheid van een Thoolse betaalbaarheidsgrens (' Thoolse norm '), zodat woningen toegankelijk blijven voor onze inwoners. Daarnaast wordt waar mogelijk samengewerkt met lokale ondernemers om de betaalbaarheid en betrokkenheid te vergroten.		We zetten het onderzoek uit en zullen terug rapporteren aan de raad.
3.2.5.	Voor ouderen willen we kleinschalige ' woon-zorgcombinaties met ruimte voor ontmoeting ' realiseren in alle kernen, zodat 'zorg voor elkaar' gestimuleerd en de druk op de professionele zorg beperkt wordt. Dit uiteraard mits een en ander financieel uitvoerbaar en haalbaar is. Ook voor ouderen is betaalbaarheid een belangrijk aandachtspunt, mede ook omdat via doorstroming nieuw perspectief ontstaat voor andere doelgroepen.		Wordt meegenomen in de kern-specifieke plannen en is mede afhankelijk van initiatiefnemers en concrete mogelijkheden. We zullen initiatieven op dit vlak positief benaderen.
3.2.6.	Het beleid ten aanzien van de huisvesting van arbeidsmigranten en kenniswerkers wordt binnenkort geëvalueerd. Op basis daarvan zullen we de lijn voor de toekomst bepalen, waarbij we ons vooral richten op de werkers die in onze gemeente actief zijn. Huisvesting van arbeidsmigranten en kenniswerkers moet verantwoord gebeuren in overleg met de betrokken ondernemers.		De evaluatie wordt in de loop van 2026 aan de raad aangeboden, zodat het beleid kan worden geconcretiseerd.

3.2.7.	In de komende jaren willen we meer grip krijgen op aanbod en toewijzing onder andere via het instellen van een Huisvestingsverordening.		De Huisvestingsverordening wordt in 2026 aan de raad voorgelegd. Het benodigde voorbereidend onderzoek heeft al plaatsgevonden.
3.2.8.	<p>We willen zelf een 'boost' geven aan verduurzaming van woningen, bedrijven en maatschappelijk vastgoed.</p> <p>Nu de 'netcongestie' mogelijk leidt tot verminderde aansluitmogelijkheden en leveringszekerheid, zoeken we naar oplossingen en zullen we met Stadlander overleg voeren over de wijze waarop verduurzaming plaatsvindt.</p>		<p>We hebben budgetten beschikbaar om een boost te geven; het komt nu aan op de uitvoering en de bereidheid van inwoners en bedrijven om de slag in de richting van duurzaamheid te maken.</p> <p>Er is een ambtelijke werkgroep actief om oplossingen te zoeken voor de netwerkcongestie. Dit is gericht op inwoners, ondernemers en maatschappelijke voorzieningen die wel stroom nodig hebben.</p> <p>Daarnaast wordt het onderwerp besproken met Stadlander mede in relatie tot het project dat nu loopt.</p>
3.2.9.	We bouwen vooral ook voor de lokale behoefte.		We hebben daarbij oog voor alle doelgroepen, variërend van jonge starters, ouderen en spoedzoekers tot arbeidsmigranten en kenniswerkers. We brengen dat per kern in beeld en streven daarbij naar een goede balans tussen koop en huur, al naar gelang de behoefte.
3.2.10.	Ten aanzien van de woonomgeving hebben we aandacht voor de veiligheid: bij woningbouw en inrichting hebben we standaard aandacht voor overzicht, verlichting en sociale controle. Ook de aanleg en onderhoud van speelvoorzieningen verdient in alle kernen een extra impuls.		Bij concrete plannen, worden deze aspecten meegenomen.
3.2.11.	Van permanente bewoning van recreatieparken zijn we vooralsnog geen voorstander; indien op landelijk niveau de wetgeving verruimd wordt, zullen we bezien op welke wijze we daar in Tholen op		We wachten landelijke wetgeving af.

	inspelen. Een en ander uiteraard in overleg met de betrokken bewoners en ondernemers.		
--	---	--	--

3.3. Economie en landbouw.

Uitdaging:

Samen met de ondernemers werken we aan een kwalitatief hoogwaardig en duurzaam vestigingsklimaat waarin bedrijven kunnen gedijen en dat zo veel mogelijk aansluit bij de Thoolse arbeidsmarkt.

3.3.1.	De uitbreiding van bedrijventerrein concentreert zich in Tholen stad, maar ook het bedrijventerrein in Sint Philipsland is onlangs uitgebreid. De bedrijvigheid in de gehele gemeente Tholen heeft zich in algemene zin goed ontwikkeld door een goede aansluiting op de A4. In de andere kernen is verbetering van bestaand bedrijventerrein mogelijk, maar de ruimte voor verdere uitbreiding is beperkt. Dat neemt niet weg, dat we het ook van belang achten, om ruimte en kansen te bieden aan lokale (startende) ondernemers in andere kernen. Zo zal de aanleg van de randweg Oud-Vossemeer aan lokale ondernemers nieuwe mogelijkheden bieden. Een sterke lokale economie draagt immers bij aan de leefbaarheid van alle kernen. Door economische ontwikkeling breder te spreiden , wordt de vitaliteit van kleinere kernen versterkt en ontstaat meer ruimte voor lokaal ondernemerschap en innovatie.		De Omgevingsvisie is voor de uitbreiding van bedrijventerreinen leidend. We hebben grond aangekocht voor uitbreiding van het bedrijventerrein in Tholen en zullen voorstellen doen om uit te breiden. We zijn ook voor de andere bedrijventerreinen gespist op kansen om te verbeteren, te herschikken en waar mogelijk uit te breiden, mede in lijn met de behoefte van de Thoolse ondernemers. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
3.3.2.	We verbinden onderwijs, wonen en werk , zodat mensen zich kunnen ontwikkelen en in onze gemeente kunnen blijven. Samen met onderwijs en ondernemers bevorderen we, dat voortgezet en beroepsonderwijs aansluiten op het werk dat gedaan moet worden. Denk hierbij aan een kleinschalige campus gericht op innovatie, circulariteit, zorg, voedselzekerheid en zoetwater die aansluit bij de wensen van het bedrijfsleven.		Als gemeente gaan we de dialoog aan met de ondernemers, peilen de behoefte en leggen contact met het beroepsonderwijs om de mogelijkheden te verkennen.
3.3.3.	Voor ondernemers wordt ingezet op een aantrekkelijk vestigingsklimaat , met ruimte voor ontwikkeling en aandacht voor vermindering van regeldruk.		Wordt meegenomen bij 3.2.2..

3.3.4.	<p>De landbouw heeft in Tholen een belangrijke positie en kan in tijden van geopolitieke spanning een belangrijke rol spelen in het streven naar voedselzekerheid, zowel direct, als indirect. Tholen draagt immers als kraamkamer van zaai- en pootgoed ook bij aan de voedselzekerheid van gebieden om ons heen en draagt zodoende bij aan een nationaal belang. In dat opzicht is een stabiele toevoer van voldoende zoet water van goede kwaliteit voor Tholen van levensbelang. We streven er naar om die toevoer zo goed mogelijk in stand te houden.</p>	<p>We willen vanuit de gemeente een belangrijke rol spelen binnen de Zuid Westelijke Delta. Zoet water is topprioriteit. We willen de status van het Volkerak Zoommeer als zoetwaterbuffer handhaven en de waterkwaliteit verder verbeteren. Daar moet in de komende jaren actief aan gewerkt worden. Zo zijn we samen met de gemeente Schouwen-Duiveland een 'living lab zoet water' aan het inrichten, waarin wordt nagegaan, hoe we het zoet water zo goed mogelijk kunnen opslaan, vasthouden en gebruiken. Maar er zijn wellicht meer mogelijkheden en nieuwe initiatieven waar we op in kunnen spelen. We streven hoe dan ook naar een stabiele toevoer van zoet water van goede kwaliteit.</p>
3.3.5.	<p>We bieden ruimte aan agrariërs om te ondernemen en te investeren, binnen duidelijke en werkbare kaders. Voor de landbouw is het van belang dat er toekomstperspectief blijft, met aandacht voor innovatie, korte ketens, verduurzaming en verbinding met andere sectoren, zoals toerisme, recreatie en landschapsontwikkeling.</p>	<p>We stimuleren ontwikkelingen in de richting een toekomstgerichte agrarische sector op basis van concrete initiatieven die bij ons worden aangemeld.</p>
3.3.6.	<p>Bij vraagstukken rondom gewasbescherming wordt aangesloten bij de geldende landelijke kaders en bevoegde instanties. Waar sprake is van nieuwbouw aan de rand van de kernen, streven we er naar, dat er binnen het plangebied een overgangszone wordt gerealiseerd, zoals ook in de Omgevingsvisie is aangegeven</p>	<p>We volgen de landelijke wet- en regelgeving en nemen een overgangszone in acht zoals vermeld in de Omgevingsvisie.</p>

3.4. Recreatie en toerisme.

Uitdaging:

Samen met ondernemers, agrariërs en strategische partners en in lijn met onze traditionele waarden, streven we er naar een verdere verbetering van kwaliteit en mede daardoor naar verhoging van het aantal overnachtingen van 500.000 naar 550.000.

3.4.1.	Toerisme en recreatie zijn voor Tholen een groeibriljant, zo is in de toeristisch-recreatieve visie beschreven. Op basis van de visie kunnen we inzetten op kwaliteit , vanuit de gedachte, dat kwantiteit vervolgens vanzelf komt. Het toerisme leidt tot versterking van de basisvoorzieningen in onze kernen. We zetten in op beheerste groei van recreatie in combinatie met bijbehorende voorzieningen en zoeken daarbij binnen de verschillende kernen naar koppelkansen. Dus: 'basis op orde', kleinschaligheid en waar mogelijk realisering van een 'slechtweervoorziening'.		De raad heeft de toeristisch-recreatieve visie vastgesteld. De Visie is voorzien van een uitvoeringsprogramma en dat is volop in uitvoering. Deze ligt in lijn met het beleidsprogramma. Uitvoering wordt onverminderd voortgezet.
3.4.2.	Groei is overigens geen doel op zich, maar eerder een manier om de basisvoorzieningen in de kernen overeind te houden. Toerisme mag daarbij niet ten koste gaan van de eigen inwoners. Kwaliteitsverbetering juichen we toe, maar met het oog op de betaalbaarheid moet voorkomen worden, dat vakantieparken worden opgekocht door grote externe partijen die vervolgens overgaan tot 'verchaletisering'. We hechten er waarde aan, dat er op Tholen mogelijkheden blijven voor kamperen . En overigens ook voor camperen.		Maakt deel uit van 3.3.1..
3.4.3.	Cultureel erfgoed kan een belangrijke rol spelen bij de verdere ontwikkeling van leefbaarheid, recreatie en toerisme. Ook op dat vlak heeft Tholen een ontwikkelopgave die ver voorbij 2030 reikt.		We zien veel kansen op het terrein van toerisme en cultureel erfgoed. Er wordt aan gewerkt. Kansen doen zich bijvoorbeeld voor ten aanzien van de Verdrongen stad Reymerswael, het bezoekers-centrum in het Oude stadhuis van Tholen, de 'Vier Vrijheden' in Oud-Vossemeer, het oude stadhuis van Sint Maartensdijk en de recente opgravingen in Poortvliet.

3.5. Mobiliteit.

Uitdaging:

Samen met de inwoners, maatschappelijke organisaties en andere overheden willen we de mogelijkheden voor mobiliteit minimaal handhaven, maar liever nog vergroten en vernieuwen door aan te haken bij de regionale mobiliteitsstrategie onder het motto 'de reiziger centraal'.

3.5.1.	Op basis van deze visie zetten we ons in voor een goede bereikbaarheid en ontsluiting van onze kernen en de daar aanwezige bedrijven. We spannen ons samen met de provincie en het waterschap in voor veilige fietsroutes tussen de kernen en naar bedrijventerreinen. Ook werken we samen aan vlotte en veilige routes voor landbouwverkeer, waarbij de dorpskernen zoveel mogelijk worden gemedend. We geven aandacht aan de verkeerscirculatie in alle kernen. Daar waar mogelijk verbeteren we parkeergelegenheden bij herstructureringen en gebiedsontwikkeling.		De hoofdlijnen van beleid zijn vastgelegd in de mobiliteitsvisie voor 2040 en mobiliteitsplan 2022-2030, die door de raad zijn vastgesteld. Het is een integrale visie, die mobiliteitsopgaven verbindt aan de andere opgaven van onze gemeente. We zijn bezig met realisering van de uitvoeringsagenda Mobiliteitsplan. De verkeerssituatie in de kernen nemen we mee in de kern-specifieke plannen.
3.5.2.	Aanvullend op het regulier openbaar vervoer hebben we samen met de Provincie een flexibel en fijnmazig vraagafhankelijk vervoersysteem ingevoerd; we zullen deze nieuwe ontwikkeling nauwlettend volgen, omdat we hechten aan goede bereikbaarheid van onze kernen.		Onlangs is in Zeeland de gemeenschappelijke regeling Publiek Vervoer van start gegaan en is het flex-vervoer ook in Tholen ingevoerd. Het is een innovatieve aanpak van aanbodgericht naar vraagafhankelijk vervoer, dus het is even wennen. Hoewel flex-vervoer de verantwoordelijkheid is van de Provincie, volgen we de ontwikkeling op de voet en sturen bij waar nodig.
3.5.3.	We zetten ons in voor duurzame mobiliteitsoplossingen. Onze ambitie vanuit de Regionale Energiestrategie (RES 2.0) is om in 2050 een zero-emissie mobiliteitssysteem te realiseren. De laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen moet hiervoor voldoende dekking bieden. Om dit te realiseren heeft de raad de Integrale laadvisie vastgesteld. Verder spelen we actief in op initiatieven voor het delen van vervoer.		De laadvisie is in uitvoering. Het is de vraag, of en zo ja, op welke wijze de beperkte beschikbaarheid van stroom van invloed is op de uitvoering van het beleid. We zijn op zoek naar creatieve oplossingen en houden de raad op de hoogte van de ontwikkelingen.

3.5.4.	Ten aanzien van de infrastructuur bevorderen we samen met de Provincie de aanleg van de randweg Oud-Vossemeer. We onderzoeken, of we bij Stavenisse een doorsteek kunnen maken, om zo het zware verkeer uit de kern te weren.		We ondersteunen de Provincie bij de voorbereiding van de aanleg van de randweg Oud-Vossemeer die voor 2027 op de rol staat. Ten aanzien van Stavenisse onderzoeken we op welke wijze we de situatie ten aanzien van het zware verkeer kunnen verbeteren. We onderzoeken samen met de provincie de mogelijkheden om grote lijndiensten zoveel mogelijk om de dorpskernen heen te leiden met als doel de overlast in de kernen te beperken.
3.5.5.	We vinden voorts, dat wegen, bruggen en verbindingen goed onderhouden moeten worden en dat nieuwe woningbouw of bedrijvigheid goed bereikbaar zijn.		De verbindingswegen, bruggen en dammen zijn in beheer bij andere overheden. Wij werken met hen samen om het verkeer in goede banen te leiden, de overlast te beperken en Tholen ook tijdens het werk zo goed mogelijk bereikbaar te houden. Bijzondere aandacht besteden we aan de communicatie.
3.5.6.	Ook de fietsinfrastructuur verdient aandacht: veilige fietspaden en goede verbindingen tussen de kernen zijn belangrijk voor onze inwoners, maar ook voor bezoekers.		We geven voorts uitvoering aan onze mobiliteitsvisie met daarin aandacht voor veilige fietsroutes, en geven daarnaast actief invulling aan het Toekomstbeeld Fiets. Ook maken we plannen voor aanleg van een goede fietsinfrastructuur ten westen van Sint-Annaland (Zoetwaterweg). Daarvoor is inmiddels subsidie verworven.

3.6. Energie en milieu

Uitdaging:

Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere overheden streven we er naar om de energievisie uit te voeren en daarmee in 2030 voor minimaal voor 55% **duurzame energie** in onze energiebehoefte te voorzien, waarbij we op creatieve wijze zoeken naar oplossingen voor de netcongestie.

En daarnaast: Samen met onze inwoners en ondernemers streven we onder andere via onze **afvalinzameling** naar een schoner milieu en naar vermindering van het restafval naar vermindering van het restafval naar 90 kilo per persoon in 2030 en een volledig circulaire aanpak in 2050.

3.6.1.	Met het oog op de toekomst is het van belang dat we overgaan van energie uit fossiele bronnen naar duurzaam opgewekte energie. In lijn met de landelijke doelstellingen, willen we onze bijdrage leveren aan de energietransitie en aan vermindering van de CO2-uitstoot. We omarmen in Zeeland de landelijke doelstelling. En vanuit Tholen leveren we een bijdrage.		We formuleren een Thoolse doelstelling tot 2030, zodat we de voortgang kunnen volgen en waar nodig bijsturen. Op basis van de beschikbare data zullen we een Thools traject uitzetten. In de afgelopen beleidsperiode hebben we vanuit de raad gewerkt met een 'Kopgroep Energietransitie'. We zullen dat in de nieuwe beleidsperiode voortzetten.
3.6.2.	Innovatie en nieuwe technieken spelen een belangrijke rol in de energietransitie. Daarbij valt te denken aan energiebesparing, slimme netwerken, duurzame landbouw en circulaire economie. We moeten verduurzamen waar het kan, zonder onnodige lasten voor inwoners en ondernemers. De nadruk ligt op innovatie, betaalbaarheid en lokale keuzes.		We hebben ondernemers overleg over energie en innovatie via het REC. We zullen dat voortzetten. Daarnaast gaan we door met acties die gericht zijn op energiebesparing.
3.6.3.	Netcongestie mag daarbij geen rem worden op economische en maatschappelijke ontwikkeling van Tholen. Netbeheerders moeten sneller kunnen investeren en uitbreiden. Overheden moeten procedures versnellen. Ondernemers moeten flexibel met energie kunnen omgaan, bijvoorbeeld via inrichting van een 'energiehub'.		We zetten in op een zo snel mogelijke uitbreiding van het elektriciteitsnet, slimme energieoplossingen zoals energiehubs en opslag, en goede samenwerking met netbeheerders, zodat de economische en maatschappelijke ontwikkeling in onze gemeente mogelijk blijft.

		<p>We doen er alles aan om een snelle start van de noording in Zeeland te realiseren; spoedige aanleg van het hoofdtransformatorstation in Halsteren is daarbij een cruciale factor. Afronding is op dit moment voorzien voor 2035.</p> <p>In het verlengde daarvan is de uitdagende vraag of we via innovatie en concrete maatregelen onze afhankelijkheid van de centrale energievoorziening kunnen verminderen.</p>
3.6.4.	<p>Met het oog op de toekomst is het tevens van belang, dat we de ideeën over circulaire economie en afvalscheiding omarmen en in de praktijk brengen. De beweging 'Van Afval Naar Grondstof'(VANG) maakt daar deel van uit. Samen met onze inwoners en ondernemers streven we onder andere via onze afvalinzameling naar een schoner milieu en in principe naar vermindering van het restafval naar 90 kilo per persoon per jaar in 2030, vooruitlopend op een volledig circulaire aanpak in 2050. Hoewel in de afgelopen jaren goede resultaten zijn geboekt, is het van belang om het restafval verder te verminderen. Een reden te meer om dat te doen, is de verhoging van de kosten van verbranding van afval in de komende jaren. Vermindering van het restafval kan de stijging van de afvalstoffenheffing temperen.</p>	<p>We boeken goede vooruitgang, maar de vraag is of het snel genoeg gaat. We zitten over 2025 op 144 kilo restafval per persoon per jaar. Gezien de mogelijke stijging van de afvalstoffenheffing in de komende jaren, valt te overwegen, om de inzet te vergroten. Landelijk wordt ingezet op 30 kilo restafval per persoon in 2030; wij willen inzetten op een meer realistische doelstelling van 90 kilo restafval per persoon per jaar in 2030.</p>

3.7. Klimaat en natuur.

Uitdaging:

Samen met de agrariërs, het Waterschap, natuurverenigingen en andere betrokkenen streven we naar een verrijkende perspectiefvolle ontwikkeling van landbouw, landschap, cultuurhistorie, recreatie en natuur. We willen in 2050 een klimaatbestendige, water-robuste gemeente zijn met voldoende biodiversiteit.

3.7.1.	Het klimaat verandert. Ondanks dat we maatregelen nemen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, zullen we in de toekomst te maken krijgen met effecten van het veranderende klimaat, zoals hitte, wateroverlast, droogte en overstroming. Daarom is het nodig onze omgeving aan te passen aan deze nieuwe omstandigheden. Dit noemen we klimaatadaptatie . We willen in 2050 een klimaatbestendige, waterrobuste gemeente met voldoende biodiversiteit zijn.		De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (Kasz) geeft de regionale ambities aan, met voldoende ruimte voor maatwerk op lokaal niveau. Een integrale aanpak vanuit verschillende sectoren is een vereiste. Vergroening is hierbij een thema dat als een rode draad door meerdere sectoren loopt. We benutten de kansen die ontstaan om stappen in de goede richting te zetten.
3.7.2.	Lokaal zetten we ons onder andere in voor vergroening van onze kernen . We streven naar minder verharding en meer groen in de bestaande gebouwde omgeving. We hebben de ambitie om een kwalitatief hoogwaardige groenstructuur te realiseren. Hiervoor richten we ons primair op het vergroenen van de openbare ruimte en op het mooi, klimaatadaptief, functioneel, biodivers en beleefbaar inrichten en beheren van het openbaar groen. We verbinden het groen onderling, versterken dit en werken hieraan via drie sporen: meer groen, beter groen en beter beleefbaar groen. Meer streekeigen groen draagt bij aan een gezondere, duurzamere leefomgeving en bovendien aan meer woongenot.		We nemen dit mee in het Uitvoeringsprogramma Leefbare kernen en benutten kansen bij de ontwikkeling van concrete plannen.
3.7.3.	Het landschapsontwikkelingsprogramma (LOP) wil binnen de afgesproken kaders van de Omgevingsvisie, een brug slaan tussen alle belangen. Agrariërs en terreinbeheerders kunnen als dragers van het landschap kansen pakken en op basis van vrijwilligheid werken aan een sterke economie, een mooi landschap, biodiversiteit en een gezonde leefomgeving. Wat dat betreft biedt het nieuwe landschapsontwikkelingsprogramma kansen		Alle opgesomde concrete maatregelen die in het beleidsprogramma genoemd worden, zullen worden meegenomen bij de verdere ontwikkeling van het landschapsontwikkelingsprogramma. Het vergt creativiteit en aandacht om dit programma verder te ontwikkelen.

	met zicht op een mooie, toekomstbestendige balans tussen landbouw, landschap en natuur. Verdere uitwerking van het LOP zal plaatsvinden met agrariërs en terreinbeheerders met als doel een uitvoeringsprogramma in gang te zetten.		
--	---	--	--

4. Financiën, organisatie en bedrijfsvoering.

Uitdaging;

We streven met kracht naar realisering van onze ambities, maar willen als gemeente een financieel gezonde positie met een gematigde ontwikkeling van de lokale lasten en een sluitend meerjarenperspectief. We geven de verwerving van subsidies een nieuwe impuls en zoeken naar creatieve, innovatieve manieren om onze doelen te bereiken. We zorgen ervoor dat ambities, organisatie en bedrijfsvoering met elkaar in balans zijn.

4.1.	Tholen staat er in financiële zin goed voor, maar toch zijn er zorgen met name over de structurele inzet van middelen . Ambities moeten realistisch, uitvoerbaar zijn en passen binnen de financiële kaders.	<p>We zetten het financiële beleid voort: we mikken op een sluitende meerjarenbegroting en een behoedzaam financieel beleid.</p> <p>We zijn creatief in het zoeken naar mogelijkheden om de doelstellingen die in het beleidsprogramma vastliggen waar te maken.</p> <p>Het beleidsprogramma 2026 – 2030 hoeft natuurlijk niet in de volle breedte gerealiseerd te worden in de begroting van 2027. We zullen een eerste aanzet van uitvoering in de Kadernota 2027 vertalen en plaatsen dit uiteraard in meerjarig perspectief.</p> <p>We zullen de doelstellingen en ambities van de raad verder uitwerken in Kadernota en begroting: intelligente indicatoren en meer uitgewerkte doelstellingen kunnen ertoe bijdragen dat de raad zicht houdt op de voortgang.</p>
------	---	---

4.2.	Ten aanzien van de woonlasten blijven er naar streven een top 50 notering te behouden in de COELO-lijst van betaalbare gemeenten.		We zetten het bestaande beleid voort.
4.3.	Alles wat in het beleidsprogramma wordt afgesproken, zal moeten worden uitgevoerd. Op dit moment wordt hard gewerkt aan realisering van de doelen uit het huidige beleidsprogramma 2026 – 2027. Er dient een realistische meerjarenplanning te worden opgesteld, waarbij capaciteit en planning in balans zijn. Niet alles kan gelijktijdig worden uitgevoerd. Nieuwe ambities zullen in het werkprogramma moeten worden ingepast en vragen mogelijk extra capaciteit.		In de aanloop naar de Kadernota 2027 zal in beeld gebracht worden, wat realisering van de ambities van de raad van de ambtelijke organisatie vraagt. Het opstellen en uitvoeren van het Uitvoeringsprogramma Leefbare Kernen zal veel energie vergen. Daarnaast zijn op sommige punten intensiveringen voorgesteld. Alle voorgestelde extra uitgaven zullen worden afgewogen in de Kadernota 2027 die op 9 juli 2026 aan de raad zal worden voorgelegd.

Tholen, 20 mei 2026